

[Afghanistan Digital Library](#)

adl0263

<http://hdl.handle.net/2333.1/ns1rn91r>

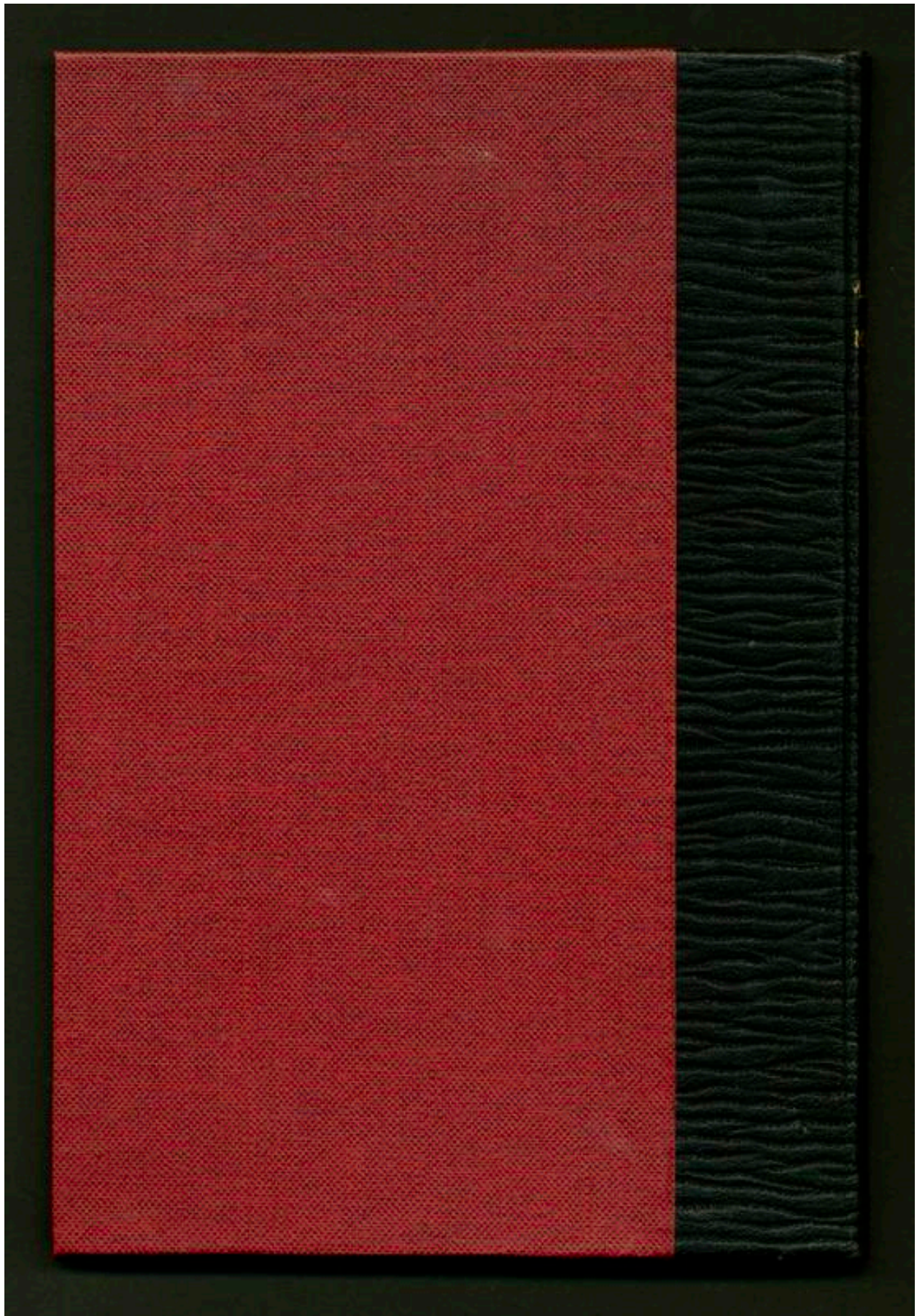

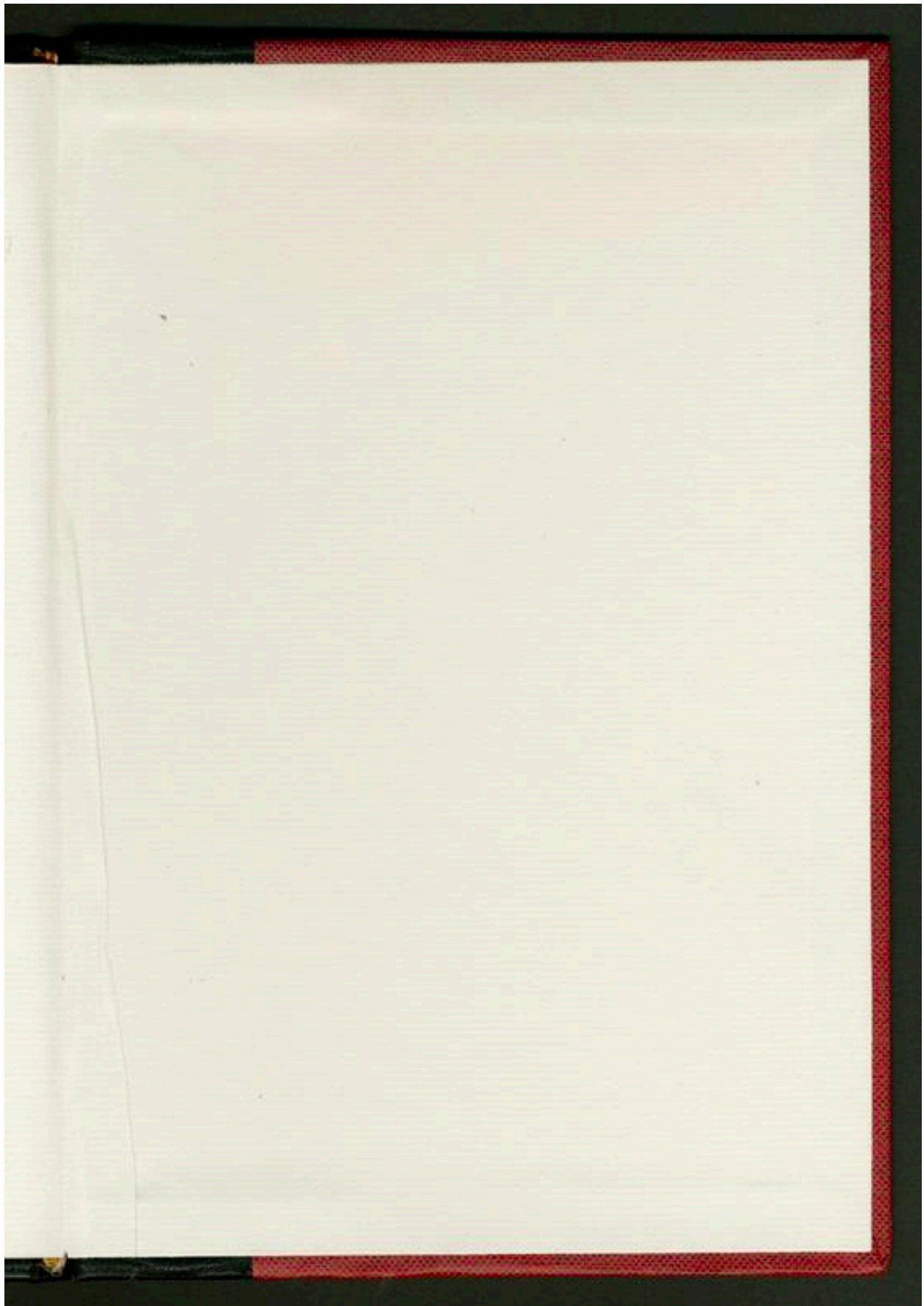
This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (<http://afghanistandl.nyu.edu/>). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser.

When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

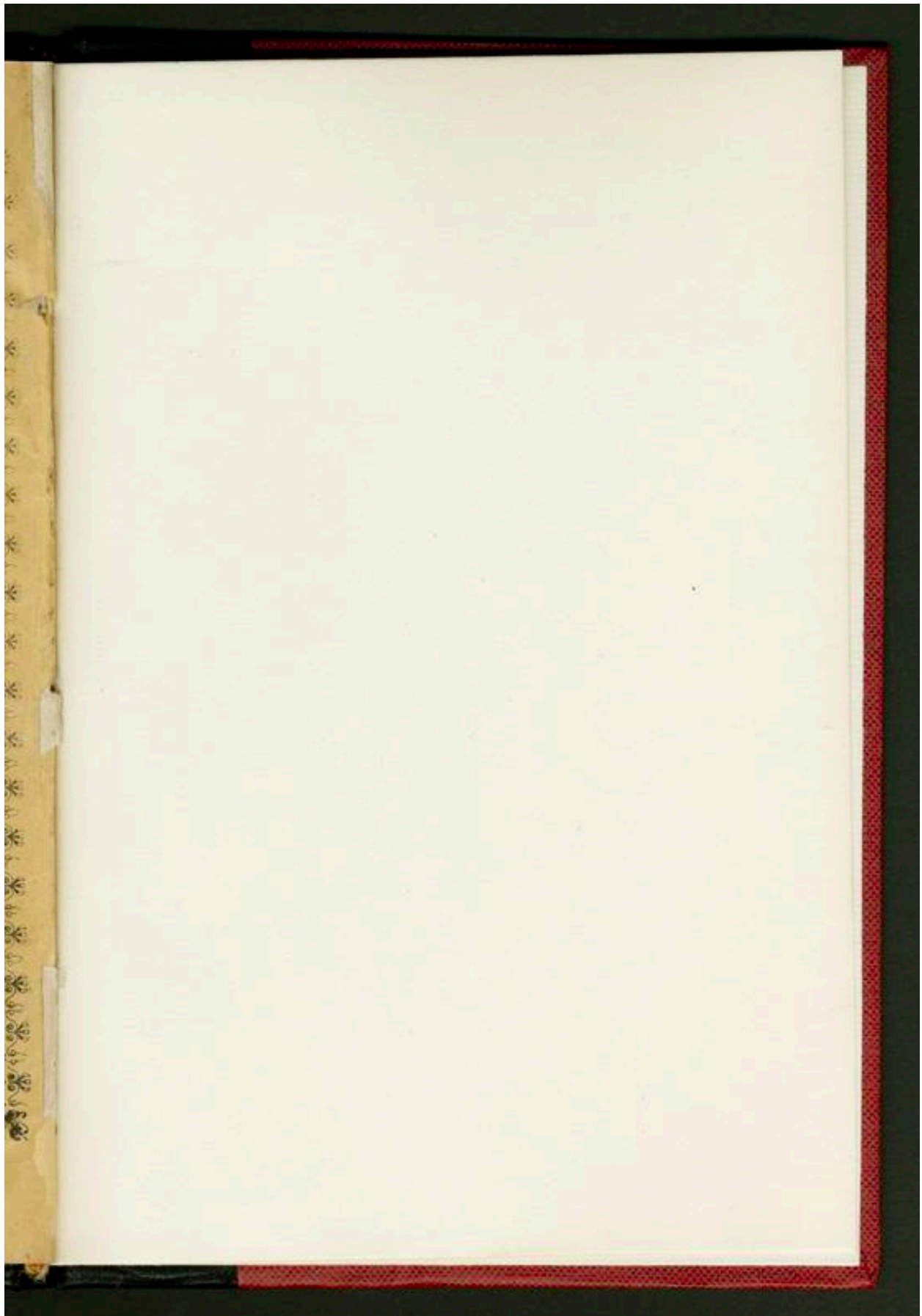

Mahmud Tarzi

Mokhtalat-e jughrafiyā-ye Fānuwī Rūfya

1333/1915

مدیه

سَمْعُ الْأَجْمَعِ

شماره ۲۴

مجموعه المجلدات

سال ۵

مَجْمُوعَةُ جُغَرَاءِیَّاتِ عُمُومِیَّةٍ

تألیف

محمود حسینی

از درسهای سال اول تشکیل مکتب فیض مکسب حریه سراجیه
برای شاگردان سنه اول و دوم تقریر نموده ام تحریر و تزیین یافته است

در مطبعه نیوکرافی دار السلطنه کابل بزور طبع آراسته گردیده

سنه ۱۳۳۳

شرایط خریداری

ولایت داخل افغانستان		دارالسلطنه	
سالیانه	چارده روپۍ کابل	قیمت سالیانه	هشت روپۍ کابل
ششماهه	هشت روپۍ کابل	قیمت ششماهه	پنج روپۍ کابل

در خارج افغانستان

مراجعه کننده باشد با اجرت پوست

قیمت سالیانه | ده روپۍ انگلیزی | قیمت ششماهه | شش روپۍ انگلیزی
به ماهه اشتراک قبول نمیشود
یک مطلقا بوند انگلیزی یا زده روپۍ کلدار است . از همین
قرار حساب کنند

مدیه

سراج النجم الفتح

شماره ۲۴

سال ۴

مختصر جغرافیای عمومی

تألیف

محمود سزای

از درسهای که در سال اول تشکیل مکتب فیض مکسب حربیه سراجیه
برای شاگردان سنه اول و دوم تقریر نموده ام تحریر و ترتیب یافته است
در مطبعه نیوگرافی دارالسلطنه کابل بزور طبع آراسته گردید .

سنه ۱۳۳۳

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ یکدو کلمه عرض ﴾

ذات بلك حضرت كبريا جل وعلی را شناسیم ، و بر روان بلك حضرت محمد مصطفی و آل و اصحابش درود و تحایا میفرستیم ، بادشاه بزرگ ما اعلی حضرت (سراج المله والدین) را دعا میکنیم ، وطن و ملت خود را از شر دشمنانش محفوظ میخوانیم ، بعد از آن بمقصد پرداخته عرض میکنیم که سال جارم جریده عاجزانه مابه اتمام رسید ، بموجب وعده که از آغاز انتشار آن باقارئین کرام خود نموده ایم ، هدیه امساله خود را بایک اثر بسیار مختصر فن نافع و مفید « جغرافیه بنظر قارئین کرام خود تقدیم نمودیم . اگر چه این محاربه عمومی موجوده بر تقسیمات فن جغرافیا تغییرات و تبدیلات بسیاری وارد آورده ، و تقدیم نمودن جغرافیا را باسکه بعضی از باب دانش يك چیز نامنکام پنداشته خورده گیری نمایند ، ولی ما را بر تقدیم نمودن این هدیه دو چیز مجبور نمودند - یکی اینکه بعضی از مشترکین کرام مابه تحریرات متواتره خودشان از ما خواهش کردند که از اصطلاحات و تقسیمات اساسی این فن تا یکدرجه آگاهشان گردانیم ، دوم اینکه چون این اثر عاجزانه ما معلومات بسیار و جزیه و مختصره فن جغرافیا را بصورت ابتدایی و آسان و ساده بخواننده اش نشان میدهند ، از آنرو برای تدریس و تعلیم اطفال مکاتب ابتدائیه وطن عزیز خود طبع و نشر آنرا از قائده خالی نیافتیم ، - ذاتا اساس ترتیب و تحریر این اثر برای اولاً

(۳)

ابتدایی بنایافته است - بلی ، اگر چه « مکتب حربیه » از مکاتب عالیّه درجه منتهی
شمرده میشود ولی چون در اول تأسیس و تشکیل آن شاگردان سال اول و دوم آن
تحصیل مکاتب ابتدائیه و رشديه و اعدادیه را ندیده بودند، و سر راست از خانه های
خودشان به آن مکتب گرفته شده بودند باز هم از درجه ابتدایی شمرده میشدند
که اگر ازین رهگذر بر ما اعتراضی وارد آید که « آیا برای يك مکتب عالی مانند
(مکتب حربیه) چنان به اینقدر معلومات جزوی و مختصرا کتفا ورزیده
شده ؟ » عذر مامعقول شمرده خواهد شد !

بعضی از مشترکین کرام ، نیز این اثر ما را بدرجه دفع احتیاج خودشان
غیر کافی خواهند یافت . ولی ما قاعده الحکم بالا کثره را پیش گرفتیم . زیرا
در صدی هشتاد از مشترکین کرام ما هنوز از مبادی فن عالی جغرافیا باخبر نیستند
که برای آنها اول از مبادی آغاز کردن را اولتر شمرديم . امید میکنیم که این
هدیه عاجزانه (سراج الاخبار افغانیه) مظهر حسن قبول گردد، و قصور و نواقصات
آرا بنظر خطابوش خودشان ببوشند . ومن الله التوفيق امضا

محمود طرزی

(۴)

درس روز اول

آغاز بمقصد

ای اولاد های هوسکار علم و فن، ای نونهالان چنستان وطن ا
بادشاه معظم محبوب القلوب معارف پرور، اب اشفق ارحم لطف کسرتما اعلی حضرت
(سراج الملة والدين) محض برای اکتساب علم و دانش شما مکتب فیوضات مکسب (حریبه
سراجیه) را بنا فرمود. برای امر اداره و حسن تعلیم شما معلمان فضیلت مندی را از
جاهای دور طلب فرمود .
این بنا، و این تاسیس در وطن مقدس مایک اختراع و ایجاد نوی شمرده میشود
که تا بحال دیگر پادشاهان سابقه را میسر و نصیب نشده بود این پادشاه بادانش
و دین مقدس ما بر این تاسیس نافع و موفق و کامیاب آمدند .
اولادها اقدر این نعمت را بشناسید ، در راه این پادشاه مقدس محبوب القلوب
خود جان فدا کردن را شرف عظیم بشمارید . در راه تحصیل علم و عرفان کوشش
ورزید . زیرا علم و عرفانست که انسان را انسان میسازد و از حیوان و جاد تفریق
میدهد .
کوشش ورزید ، مکتسبات علمیه و فنی خود را بیفزائید که وطن از شما
مستفید شود . پادشاه از شما راضی گردد ، ملت از شما برخوردار .
این عاجز که بشرف معلمی جغرافیا ، و تاریخ و انشا و کتابت شما مفتخر میباشم
چون امسال اول دخول شما درین مکتب فیض مکسب است ، از انرو در تعلیم شما
یک راه بسیار کوتاه و آسانی در پیش گرفته ام تا ذهن و فکر شما مانده نشود ، و زود تر
بمنزل مقصود که دانستن و باخیر شدن از چگونگی فن جغرافیاست - واصل شوید
بسیار اطفالی در شما خواهد بود که تا بحال نام جغرافیا را هم نشنیده اند .
حال آنکه جغرافیا بسیار علم نافع و مفید است که تحصیل آن برای انسانها از لوازم
ضروریه دیده میشود جغرافیا از احوال زمین بشما آگاهی میبخشد ، حصرت

(۵)

حق سبحانه تعالی زمین را خانه و مسکن زنده کافی مقرر فرموده پس هرگاه از علم جغرافیا بیخبر باشید حال شما بحال يك نابینائی میباشد که از جهت شرقی و غربی و شمالی و جنوبی خانه نشیمن خود بیخبر باشد .

اولادها ! خود شما تصور بکنید ، که هرگاه از چهار جهت خانه نشیمن گاه خود بیخبر باشید ، و اوقات خوابگاه ، و دالان نشیمن و زیننه و کفشکن ، و دعلیز و مطبخ و تحویلخانه و صندوقخانه خانه خودتان را ندانید و نشناسید آیامعیشت و زندگانی شما در آن خانه چقدر دشوار خواهد شد ؟ و همچنان اگر از احوال همسایگان خارج طرف و اخلاق و اطوار آنها بیخبر باشید گذران شما با آنها چقدر مشکل خواهد بود ؟ اینست که تاواقف ماندن از علم جغرافیا عیناً همچنینست که انسان در خانه نشیمن خود بیخبر باشد .

درین سال فرخنده قال که اول شروع در سهای ماست برای شما ازین علم گرانها خیلی مختصر معلومات اجمالی بیان میکنیم انشاء الله بسایه ترقیانوایه بادشاه معارف خواه معظم مقدس ما این مکتب فیض مکسب روز بروز ترقی میکند ، افکار و اذهان شما سال بسال گشایش پیدا میکند . بیانات ما معلمان عاجز نیز نسبت به استعداد و قابلیت شما افزونی میکند .

اولادها ! کوشش کنید جهد و رزید ایام شساب خود را که بهترین ایام حیانت برای کان و دیده بوده صرف نکنید . با هم دیگر محبت ، بدیر و استادان خود اطاعت و رزید که مسعود شوید .

ومن الله التوفیق

(۹)

بسم الله الرحمن الرحيم

مختصر جغرافیای عمومی

همین خاکیکه بران زندگانی و سکونت داریم با همه کوهها و بچرها و شهرها و نهرها و نالایها و دره ها و تپه های آن جمله (زمین) گفته میشود ، و علمیکه از احوال زمین بیان میکند آنرا (جغرافیا) میگویند .

شکل زمین کروی الشكل یعنی گرد و کلوله مانند هندوانه یا نارنج میباشد . این زمین کره وی یعنی کلوله بهیچ طرف بسته نیست ، و بهیچ چیزی تکیه ندارد . بلکه مانند یک طوپ یا یکی در میان هوا معلق دور میکند . سه حصه کره زمین آب ، و یک حصه آن خشکه است که از اربع مسکون میگویند .

(کره مجسمه) چیزیست که برای نشان دادن شکل زمین از کاغذهای کلفت بشکل کره زمین اترامی سازند ، و بر روی آن قطعات و بچرها و همه متعلقات زمین را رسم و نقش میکنند .

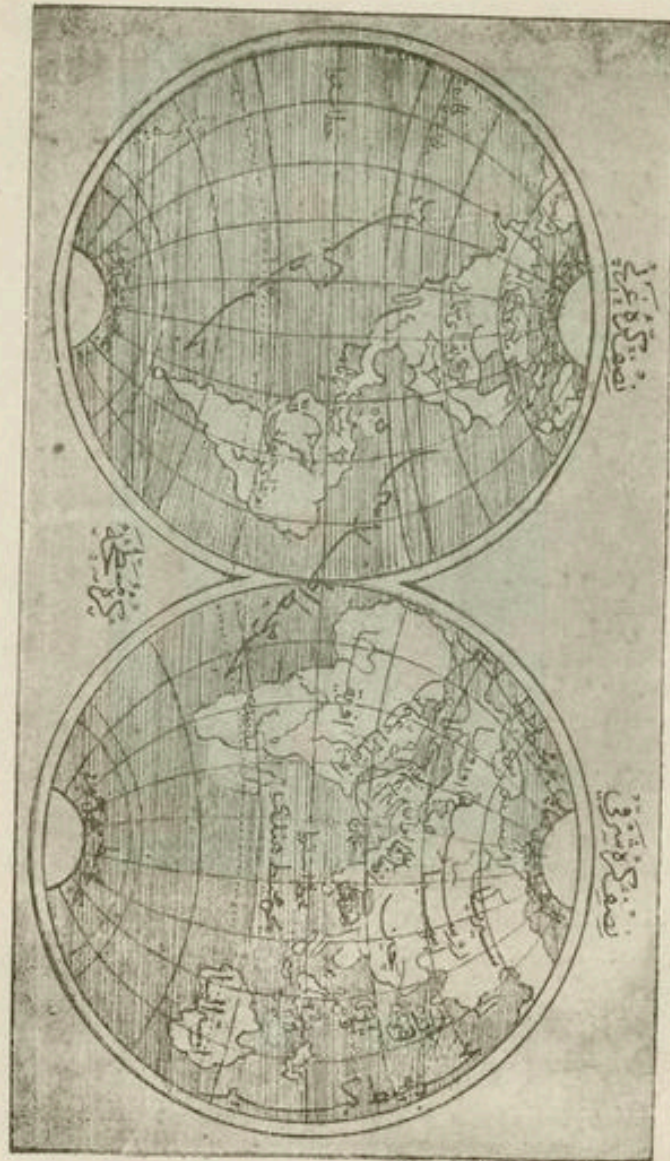
(۷)

﴿ کرۂ مجسمہ ﴾

(۸)

(کره مسطحه) چیز است که شکل زمین را بر روی کاغذ بشکل دو دایره نشان
میدهد و قطعات و بحر ها و همه تعلقات روی زمین را بر آن رسم و نقش میکنند .

(۹)

(خریطه) :- چیز است که یک قطعه زمین . و یا یک ملک بک دولتر ابران رسم و نقش میکنند . و آنرا (نقشه) نیز میگویند .

(قطعات خسته) :- همان يك حصه خشكه روی زمین که از اربع مسكون كفتیم بر پنج قطعه منقسم است که آنها را (آسیا) یا (ایشیا) (اوروپا) یا (یورپ) (افریقا) یا (امریکا) یا (امریکا) (اوسترالیا) یا (استرلیا) میگویند . هر يك از این قطعه ها بر جدا جدا خریطه ها نشان داده شده است . (جهات اصلیه) یا (حدود داربته) :- برای شناخته شدن سمت و طرف يك جای زمین . چهار (جهت) یعنی چهار طرف موجود است که آنها را (شرق ، غرب ، شمال ، جنوب) میگویند . شرق . آن جهت است که آفتاب از انطرف میآید . غرب . آن جهت است که آفتاب در انطرف غایب میشود . و قتیکه روی بجهت غرب و پشت بجهت شرق ایستاده شویم طرف دست راست ما شمال ، و طرف دست چپ ما جنوب گفته میشود .

اما در خریطه ها طرف بالایی خریطه شمال ، طرف زیر آن جنوب ، طرف راست شرق ، طرف چپ غرب اعتبار شده است .

احوال خشكه

همین خا کیکه آنرا خشكه میگوئیم ، و بر روی آن گردش و سلوئت داریم نظر بشکل و وضعیت آن نامهای مختلف دارد که در اینجا برای نمایان بیکان بیان میکنیم :

(جزیره) :- يك بارچه زمینست که هر طرف آنرا آب فرا گرفته باشد ، و بدون کشتی به آن رفته نشود .

(جزیره نما - یا شبه جزیره) :- زمینست که تنها از يك طرف به خشكه و از دیگر طرفها با آب احاطه شده باشد .

(برزخ) :- یا خا کنای زمین تنگیست که جزیره نما را بخشكه چسبانیده باشد

(دماغه) :- یا رأس خشكه های مرتفع برآمده اینشكه از خشكه بسوی بحر دراز

شده برآمده باشد .

(صحرا) :- که بفارسی دشت میگویند . زمینهای صاف فراخ و هموار است که جنگل در آن نیست
 (جنگل) :- زمینها نیست که بادرختان بسیار و آبوه مستور شده باشد .
 (چول) :- زمینهای بی گیاه و بی علف است .
 (جیل) :- که بفارسی کوه میگویند برآمده گیهای بلند و پرسنگ زمین است .
 (جبال متسلله) :- کوههای بامد بکر مرطوبیکه مانند زنجیر بامدیگر پیوسته شده تا بسیار جاها دراز شده رفته باشند .
 (کوه آتشفشان) :- بعضی کوهها نیست که از تالاق آن آتش و دود میراید .
 (دربند — پادره) :- گذرگاه های تنگ است که درمابین دو کوه واقع شد باشد .
 (ساحل) :- زمینها نیست که با کنار دریا متصل باشد .

﴿ احوال آبها ﴾

(بحر) :- آب شوریکه حصه کره زمین را فرا گرفته آرا (بحر) میگویند .
 بحر بر دو قسم میباشد که بکبرا (بحر خارجی) یعنی بحر بیرونی دیگر را (بحر داخلی) یعنی بحردرونی میگویند بحر خارجی يك آب بسیار بزرگ است که همه اطراف زمین را احاطه کرده است و آرا محیط نیز میگویند و بر پنج قسم تقسیم شده است :
 اول بحر (محیط غربی) (۱) یا بحر اوقیانوس . دوم (بحر محیط کبیر) یا بحر الکاهل . سوم (بحر محیط هندی) . چهارم (بحر منجمد شمالی) . پنجم بحر (منجمد جنوبی) (بحرهای داخلی) :- آبها نیست که از بحرهای محیط پنجگانه جدا شده در میان خشکها درآمده است . و آرا بحیره نیز میگویند .
 (خلیج) :- آبهای بحر است که سه طرف آرا خشک را فرا گرفته باشد و از یک طرف با بحر بزرگ متصل باشد .
 (لیان) یا (حوضه) خلیجهای کوچکیست که در زمانهای بادهای تند و طوفان کشتیها در آنجا محفوظ میمانند . هرگاه بواسطه صنعت دست انسان ساخته شده باشد آرا
 (۱) بحر محیط غربی را (بحر محیط اطلسی) یا (اتلانتیک) نیز میگویند .

(۱۱)

(لیان صنی) ، واکر قدرتی باشد آنرا (لیان طبیعی) میگویند .
 (آبنا) : - درمهای تنك دریائست که آبهای بحر از میان دو کوه یادو
 جزیره یادو خشکه گذشته بامدیگر پیامیزد .
 (نهر) : - جویهای بزرگ آب شیرینست که یکسر به بحر یا بک تالاب بزرگ
 پیامیزد . (منبع) جای برآمدن ، و (مصب) جای آبریزش آن به بحر است .
 (جوی) : - چیز یستکه برای آبیاری زمین ها و آوردن آبها بدست انسان
 کننده شده است .
 (کانال) : - جویهای بزرگ کننده شدکی دست انسانهاست که برای آمیختن
 آب يك بحر را بدیگر بحر ، یا آب يك نهر را بدیگر نهر کننده میشود .
 (تالاب یا کول) : - آبهای ایستاده ایست که از هر طرف با خشکه احاطه شده باشد .
 تالاب آب شیرین و آب شور هر دو رقم موجود میباشد .
 (حوض) : - چیز یست که برای ساختن و تعمیر کردن کشتیها در لیانها کننده
 و با آب بر میشود .

سوالات امتحان

جغرافیا از چه بیان میکند . شکل زمین چسانست - سطح زمین عبارت از چیست .
 کره مجسمه چیست - کره مسطحه چیست . خریطه چه چیز است - زمین بر چند قطعه
 تقسیم شده است - جهات اصلیه چند است . نامهای شان چیست - در خریطه ها چنان
 نشان داده شده است - جزیره و جزیره نما چیست - دماغه چگونه است . کوه
 و کوههای متسلسل چیست . برزخ و در بند چیست . بحر چیست - بحر خارجی
 بر چند قسم تقسیم شده است - نامهای شان چیست . بحر داخلی چگونه است - خلیج
 و لیان چیست - آبنا و نهر و کانال چیست .

(۱۲)

(حدود اربعه)

جهت شمال قطعه (اروپا) (بحر منجمد شمالی) و جهت جنوب آن (بحر سفید) ،
یا بحیره روم و جهت غرب آن (بحر محیط غربی) که آنرا (بحر محیط اطلسی)
نیز میگویند . و جهت شرق آن با کوههای (اورال) محدود است
قطعه اروپا نسبت به قطعه های دیگر اگر چه کوچکتر است اما بسبب لطافت
آب و هوا ، و خوبی و برکت خاک و مهارت و دانائی مردم آن در علم و هنر از همه
دیگر قطعات بیشتر معمور و آباد و توانگر است .
در این قطعه از هر قسم غله و هر نوع میوه ، و هر گونه معادن یعنی کانها
پیدا میشود مثلاً کانهای طلا ، و نقره و سرب ، و قلعی ، آهن ، مس ، زغال سنگ
و غیره موجود است .
نفوس و اهالی این قطعه بقدر سه صد و نود و نه میلیون و کسور است که بقدر ده
ملیون آن مسلم و باقی آن غیر مسلم است . (يك مليون برابر ۱۰ لك میشود)
قطعه اروپا بر نوزده حکومتهای كوچك و بزرگ تقسیم شده است . اول
ازین نوزده حكومتها ممالك (اروپای عثمانی) است که آنرا (روم ایلی)
میگویند دولت علیه عثمانی در اروپا و آسیا و افریقا نیز ممالك را مالک است که
از دیگر مملکتهای آن در تعریف دیگر قطعه ها بیان میشود .

(اول)

(روم ایلی عثمانی) است روم ایلی عثمانی زیاده از هشت میلیون نفوس دارد
که بقدر چهار میلیون و کسور آن مسلم و باقی آن غیر مسلم است پایتخت دولت
عثمانی شهر شهر (استانبول) میباشد که در روم ایلی واقع شده است
(ادرنه) یا (ادریانوپل) (سلاتیک) (یاسالونیکا) (یانیه) (اشقودره)

(۱۳)

« یاسقو طری » (مناستر) (قوصوه) از شهرهای مشهور آنست (۱)

(دوم)

دولت یونان است که بقدر دو میلیون و کسور نفوس دارد . مرکز حکومت آن شهر (آینه) یا « ایتنز » است . (پره) یا « پارس » (دلفی) (زیئون) (اغریبوز) از شهرهای مشهور آنست .

(سوم)

دولت ایتالیا است که بقدر سی و سه میلیون و کسور نفوس دارد . مرکز حکومت آن شهر (روما) است که در کنار شهر (تیر) واقعست (ونڈیک) یا « وینس » (تورن) (میلان) (فلورانس) یا « فلورانس » (نابولی) یا (نیپلز) از شهرهای مشهور آنست

(چهارم)

ممالک دولت اسپانیا است که بقدر هزده میلیون و کسور نفوس دارد . پایتخت آن شهر (مادرید) یا « میدرد » است . (سویل) (برسلون) یا « بارسلونا » (والدانس) (غرناطه) یا « کرنادا » (قرطبه) یا « کاردوا » از شهرهای معمور و مشهور آنست .

(پنجم)

ممالک دولت پورتگیز یا « پرتگال » است که پنج میلیون و کسور نفوس دارد . پایتخت آن شهر (لیزبون) یا « لزبن » است که در کنار شهر (تاجه) یا « تیکس » واقع میباشد . (ابورطو) (براغه) (فارو) از شهرهای مشهور آنست .

(ششم)

ممالک دولت فرانسه است که بقدر سی و هشت میلیون و کسور نفوس دارد و پایتخت آن شهر شهر (پاریس) یا « پیرس » است که در کنار شهر (سن) یا « سین » واقع میباشد . (لیون) یا « لیونز » (بوردو) (مارسایا) یا « مارسلز » (لیل) (کیلی) (ریمز) از شهرهای مشهور آنست .

(۱) هزار افسوس که در جنگ اخیر بالقان ولایت های سلاویک ، اشقودره ، مناستر قوصوه از دست عثمانی برآمده است .

(۱۴)

(هفتم)

ممالك دولت انگليس است که چهل و يك مليون و كسور نفوس دارد و پایتخت آن شهر شهر (لندن) است که در کنار نهر (تامس) یا « تیمز » واقع میباشد. (لیورپول) (ادینبورگ) یا « ادیمبرگ » (دوبلن) یا « دبلن » دوور (شفیلد) (مانچستر) از شهرهای مشهور آنست.

(هشتم)

ممالك دولت بلژیک یا « بلجیم » است که قدر شش مليون و كسور نفوس دارد و پایتخت آن شهر (بروکسل) یا « برسلز » است. (انورس) یا « انورپ » (نامور) (لیژ) (نووین) (کهنه) « بروکس » « اوستند » از شهرهای مشهور آنست. (۱)

(نهم)

ممالك دولت هولاند یا « هالیند » است که آنرا (فلانک) نیز میگویند. پنج مليون و كسور نفوس دارد و مقر حکومتش شهر (لاهه) یا « هیک » میباشد که در کنار نهر (رن) واقعست. (لیدن) امستردام یا « امستردم ». روتردام یا « راتردم ». « کسمبورگ » یا « لکسمبرگ » نیز از شهرهای مشهور آنست.

(دهم)

ممالك دولت (دانمارک) یا « دنیمارک » است که دو مليون و كسور نفوس دارد. مرکز حکومتش شهر (کپنهاگ) یا « کپن هیکن » میباشد که در جزیره (سیلان) یا « زیلیند » واقعست. البورگ یا (البرک) « و دیبورگ » یا « دیبرک » (السبیور) نیز از شهرهای مشهور آنست.

(یازدهم)

ممالك دولت (اسوج) (لورج) یا سویدن و ناروی است که شش هفت مليون و كسور نفوس دارد و مقر حکومتش شهر (ستوقهولم) یا « ستا کپالم » است که در کنار تالاب (مولار) یا « میلیر » واقع شده است. « قرسینا » یا « کرسچیانام » « غودنبورگ » (۱) درین جنگ موجوده همه ممالك بلجیم را دولت المان ضبط کرده است.

(۱۵)

یا « کود نبرك » نیز از شهرهای مشهور آنست. درین دوسه سال اخیر این دو دولت از هم جدا شده هر يك مستقل دولت گردیده است.

(دوازدهم)

ممالك دولت اروپای (روس) است که یکصد و پنج ملیون و کسور نفوس دارد. که چهار ملیون آن مسلم و باقی آن غیر مسلمست. پایتخت حکومتش شهر (پترسبورگ) نام جدید آن پترو گراد است که در کنار نهر (نوا) واقعست. « موسکوا » یا « ماسکو » و « وارشاو » (هو جوبك) . قازان و کراکو « سیاستپول » « کیلس » « لبلن » « لودز » از شهرهای مشهور آنست.

« سیزدهم »

ممالك دولت « استریا » است که چهل و پنج ملیون و کسور نفوس دارد. مقر حکومتش شهر « ویانه » یا « واینا » است که در کنار نهر « طونه » « یادینیوب » واقع شده است. « تریشته » یا « تریش » . « یشته » یا « بوداپوست » . « پراغه » یا « پریك » « لمبرك » « پزریل » « بودین » نیز از شهرهای مشهور آنست.

« چهاردهم »

ممالك دولت « رومانی » است که شش ملیون و کسور نفوس دارد. مرکز حکومتش شهر « بکرش » یا بخارست میباشد باش. « قلاس » یا « کلتس » « ابراهیل » مرکز کرد نیز از شهرهای مشهور آنست.

« پانزدهم »

ممالك حکومت « صربستان » یا « سرویا » است که بقدر دو ملیون و کسور نفوس دارد. مرکز حکومتش شهر « بلغراد » یا « بلگرید » میباشد. (نش) « سمندره » « الاجه حصار » « بوزارو » نیز از شهرهای مشهور آنست.

(شانزدهم)

ممالك حکومت (قره طاغ) « مانینگرو » است که دو صد و بیست و هفت هزار و کسور نفوس دارد. مرکز اداره اش قصبه (چنبه) یا « شتنبی » است.

(۱۶)

[این دو حکومت یعنی صربستان ، وقره طاغ ، یا (بلغارستان) بابلگیریا از اجزای ممالك دولت علیه عثمانیه بودند و در محاربه اخیری که با دولت روس وقوع یافت بموجب (معاهده ، برلین) جدا جدا حکومتها شدند ولی بلغارستان تا به اینوقتها يك ایالت ممتاز عثمانی شمرده میشد . دو سال پیش ازین آنها هم حکومت مستقله شد . و در حرب اخیر بالقان دیگر بعضی شهر های عثمانی را هم گرفته امروزيك دولت قوی گردیده است] شهر های مشهور آن صوفیه وارنا میباشد . بلغارستان بیشتر از دو میلیون نفوس دارد .

(هفتم و هجدهم)

دولت «روسیا» یا «ریشیا» و دولت «المانی» یا «جرمن» است که مردوی اینها بایست و هفت حکومتهای خورد و کلان بیک اتحاد يك وجود گردیده بكدولت ایمبراطوری معظمه بوجود آورده است . مؤسس این اتحاد يك وجودی برنس «یسمارك» مشهور شده است . تقریباً شصت میلیون نفوس دارد . پایتخت كل ، شهر شهر «برلین» یا «برلن» میباشد . «هامبورغ» یا «هممبرك» ، «مونینج» یا «میونك» ، «درسد» ، «فرانقفورت» یا «فرانكفورت» و بسی شهر های دیگر بسیار مشهور را مالك است .

دروقت حاضر دولت المان یا جرمن از جهت قوت عظیمه عسكریه ، و فنون عجیبه حریبه ، و اختراعات محیر العقول تاریه و علوم و فنون يك دولت غالب و مظفر و بسیار قوی دنیا شمرده میشود .

(نوزدهم)

ممالك دولت (اسویجره) یا «سویترلیند» است که سه میلیون و کسور نفوس دارد . مرکز اداره اش شهر «برن» است . «جنوه» ، «نوفشاتل» یا «نیوجیتل» ، «زورنج» یا «زیورچ» ، «لوزان» از شهر های مشهور آنست . طرز حکومتش جمهوری ، و مملکتش کوهستان و از عجایب طبیعه مخلو میباشد .

(۱۷)

غیر ازین نوزده حکومت‌های که مذکور گردید چهار پنجم حکومت‌های کوچکی دیگر نیز در اروپا موجود است که با وجود کوچکی بازم حکومت‌های جداگانه شمره میشوند :

اول :- (حکومت آندورا) میباشد که بر کوه‌های (پیره نه) واقع ، و در زیر حمایت دولت اسپانیا میباشد . پنجهزار و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش قصبه (آندورا) ست .

دوم :- (حکومت سان مارینو) ست که در نیم جزیره ایتالیا واقع ، و نه هزار و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش شهر (سن مارین) میباشد که در یک کوهستان لطیف المنظر کائست .

سوم :- (حکومت لوکسمبرگ) است که در مابین ممالک بلجیم و المانیایک حکومت مستقله کوچکی میباشد . دویصد هزار و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش شهر (لوکسمبرگ) است . [درین حرب حاضر اگر چه بیطرفی خود را اعلان نمود ، ولی المانها به آن کوش نهاده سوقیات عسکری خود را از انرازم بلجیم اجرا نمودند] .

چهارم :- (حکومت لینختنشتاین) میباشد که در مابین سوئیس و اتریا واقع و نه هزار و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش قصبه (وادوز) است . پنجم :- (حکومت مونا کو) ست که بر ساحل بحر سفید ، در داخل ممالک فرانسه و سرحد ایتالیا واقعست . سه هزار و کسور نفوس ، و تنها نود نفر عسکر زاندار مدرا مالک میباشد . مرکز حکومتش شهر (مانا کو) ست که در کوهستان (کارلو) کائست .

(۱۸)

(بخرهای مشهوریکه در قطعهٔ اروپاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
بحر منجمد شمالی	طرف شمالی اروپا را احاطه کرده است بحر خارجیت
بحر ایض	از بحر منجمد شمالی پیدا شده است بحر داخلیت
بحر محیط غربی	طرف غربی اروپا را احاطه کرده است بحر خارجیت
بحر شمال	از بحر محیط غربی جدا شده است . داخلیت
بحر بالتیک	از بحر شمال جدا شده است . داخلیت
بحر سفید یا بحر متوسط	طرف جنوب اروپا را احاطه کرده است از بحر محیط غربی پیدا شده است داخلیت .
بحر سیاه یا سود	از بحر سفید یا متوسط جدا شده است . داخلیت .
بحر آزاق	از بحر سیاه پیدا شده است .
بحر خزر	با هیچ بحر تعلق ندارد . از نوع کول است

(آبناهای مشهوریکه در اروپاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
سوند یا سوند	در مابین دانمارک و اسوچ یا سویدن واقعست
بادیکال	در مابین فرانس و انگلستان واقعست
سپته یا طارق	در مابین اسپانیا و آفریقا واقعست
بونیکا جیو	در مابین جزیرهٔ قورسیقه و جزیرهٔ ساردینا واقعست
مسیند یا مسینا	در مابین جزیرهٔ سیسیلیا و ایتالیا واقعست
داردنیل یا چناق قلعه	در مابین بحر مرمره یا مارمورا و بحر جزیرهٔ هایانجه واقعست
بوسفور یا استانبول	در مابین بحر مارمورا و بحر سیاه واقعست
سنگی قلعه	در مابین بحر سیاه و بحر از آقست

(۱۹)

(خلیجهای مشهوریکه در اوروپاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
بوئی یا مانهینیا فنلاند	مردو در بحر البتیک واقعست
فاسقونیا یا مسکی	در بحر محیط غربی واقعست
وندیک یا وینس سلانیک یا سالو نیک	مردو در بحر سفید واقعست

جزیره های مشهوریکه در او روپاست

نامهای شان	کیفیت های شان
سیلاند یا سیتینند اسلانده یا آیس لیند	مردو در بحر محیط غربی واقع و به دایمارک تابعست
بریتانیا . ایر لاند یا آیرلیند شتلاند یا شتلند	هرسه در بحر محیط غربی واقع و بدولت انگلیس تابعست
مینورقه یا منار کا مازووه یا مجارکا	مردو در بحر سفید واقع و بدولت اسپانیا تابعست
ساردنیا . سیج لیا یا سیلی	مردو در بحر سفید واقع و بدولت ایتالیا تابعست
مالطه یا مالتا	در بحر سفید واقع ، و بدولت انگلیز تابعست

(۲۰)

جزایر سبعه	در بحر سفید واقع ، و بدولت یونان تابع است
یا جمع الجزایر	در بحر سفید واقع ، و بدولت علیه عثمانی تابع بود و حال بیونان تابع است
کرید	(کوه های متسلسل مشهور یک در قطعه او روپاست
نامهای شان	کیفیت های شان
اوارال باورال	در مابین قطعه آسیا و اروپا واقع است
فغاز یا کاکشیا	در مابین بحر سیاه و بحر خزر واقع است
بالقان	از روم ایل کذشته به بحر سیاه منتهی شده است.
قارپات یا	در مابین رومانی و اوستریا و روس است
کار پی تین	از روم ایل کذشته به بحر سفید منتهی شده است
هلنیه	در مابین فرانسه و ایتالیا است
آلبانیلیس	از ایتالیا کذشته به بحر سفید نهایت یافته است
نه بن یا اونی نین	در مابین فرانسه و اسپانیا واقع است
پیره نه یا پیرنیز	در مملکت اسپانیا است
ایبه ری	در مابین مملکت اسوج یا سویدن و مملکت نوروج یا ناروی واقع است
استاندنیو —	در مملکت المانیا است
باسکندی نیو	در مملکت فرانسه است
قره اورمان	کوه های آتشفشان مشهور یک در او روپاست
سون یاسیون	کیفیت های شان
و و زو یا سویس	در ممالک ایتالیا میباشد
آنا — آنا	در جزیره سیچلیا میباشد
هولا — هولا	در جزیره ایسلاند میباشد

(۲۱)

نهر های مشهوریکه در اورو هست

نامهای شان	کیفیت های شان
مریخ	از کوه های بالقان میراید به بحر سفید میریزد
طونه یا دنیوب	از المانیا میراید به بحر سیاه میریزد
طوره	از کوه های قاریات برآمده به بحر سیاه می آمیزد
دسچولا	از ممالک پولند گذشته در بحر بالتیک میریزد
اوژی	از ممالک روس میگذرد به بحر سیاه می آمیزد
بن - دان	از ممالک روس میراید به بحر ازاخ میریزد
اورال	از کوه های اورال میراید به بحر خزر می آمیزد
نوا	از تالاب لادوغه میراید به بحر بالتیک میریزد
وولگا و الکا	از ممالک روس میگذرد به بحر خزر می آمیزد
پروت	از کوه های قاریات برآمده با نهر طونه می آمیزد
پو	از کوه های آلپ برآمده به خلیج ونطیک می آمیزد
الب	از وسط جرمن جدا شده در بحر شمال میریزد
نیبر	از روما میگذرد به بحر سفید میریزد
رهن یا دروین	از ممالک اسویجره یا سوئد میگذرد به بحر سفید میریزد
نازی یا نیکس	از کوه های ایبری برآمده بحر محیط غربی میریزد
غارو یا کارون	هر دو از کوه های پیره نه میراید به بحر محیط غربی میریزد
ه راین	
سن یا سین	از پاریس میگذرد به بحر مانش میریزد
تامس - تیز	از لندن میگذرد به بحر شمال می آمیزد
دنیستر	از کوه های قاریات برآمده به بحر سیاه می آمیزد

(۲۲)

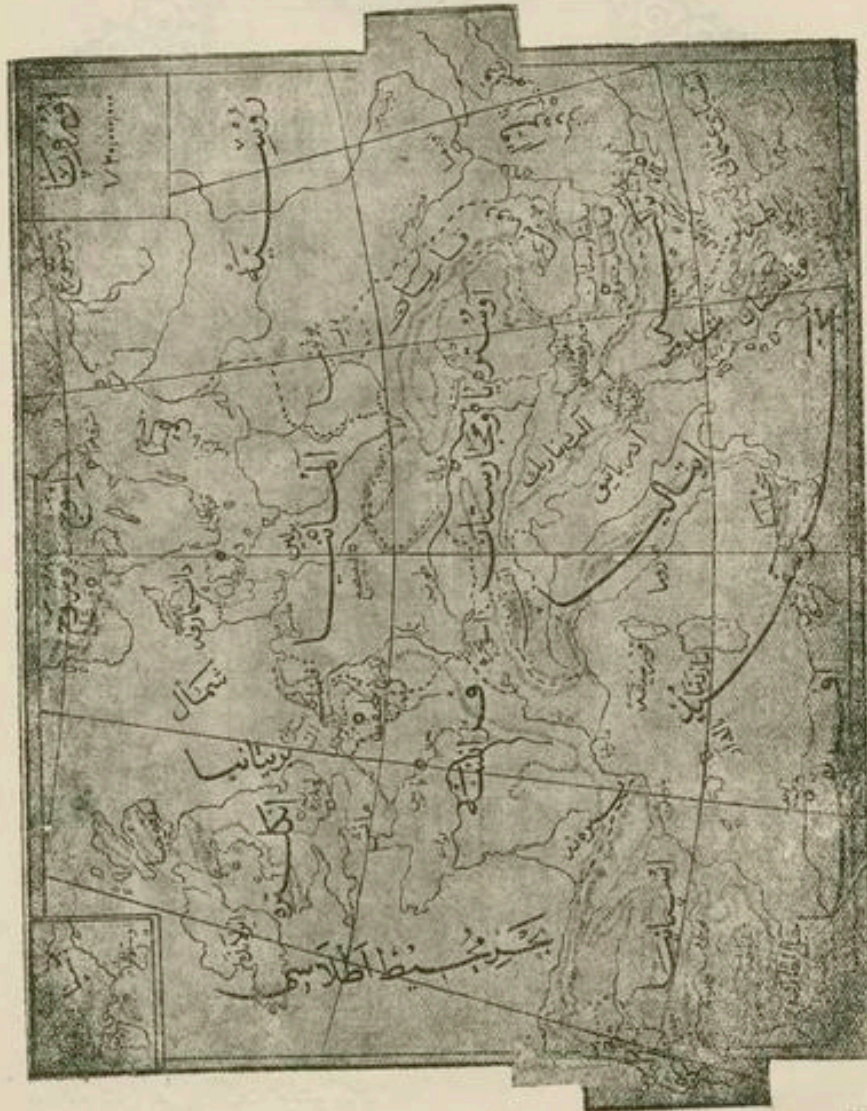
کول های مشهوریکه در اروپاست

نامهای شان	کیفیت های شان
سایه یا سپاه	
لادوغه یا « لا	هر سه در ممالك روس واقعست
دوکا اونه غه یا	
« اوبنکام	
اونه ریوینر	
وتر	هر سه در ممالك اسوج واقعست
مولار یا ملر	
فونستانس — یا	هر دو در ممالك اسویجره یا سویزرلند واقعست
کانستنس جنوه	
زافله	در ولایت اشقودره یا سقو طری واقعست

(سوالهای امتحان)

در اروپا چند دولت موجود است یا تختها و مقدار نفوس شان را بیان کن بحر های مشهور اروپا کدام است بحر سفید در کدام طرف اروپاست جزیره شتلاند در کجا و تابع کیست خلیج بوتنی در کدام بحر است جزیره مالطه در کجاست	بحر بالتیک از کدام بحر پیدا شده است کوه های بالکان در کدام مملکت است نهر طونه از کجا میاید و بکجا میرود ایتالیکه در مابین اسپانیا و آفریقا واقعست چه نام دارد کوه آتشفشان هقلا در کجاست بحر خزر چنان بحر است از استانبول که بلندن بروی از کدام اینها میگذری
--	---

(۲۳)

نقشه قطعه اوروپا

(۲۴)

قطعه آسیا - یا ایشیا از جهت شمال با بحر (منجمد شمالی) از جهت جنوب با بحر (محیط هندی) از جهت شرق با بحر (محیط کبیر) از جهت غرب با (بحر احمر یا بحیره قلزم) و کانال (سویس) و (بحر سفید) و آبناهی استانبول (و بحر سیاه) و کوه های (اورال) محدود شده است [درخریطه آسیا نظر کنید، حدود بسیار بخود معلوم کنید] قطعه آسیا بزرگترین همه قطعات خسته است . و بعد از اروپا از دیگر قطعه ها معمورتر است . درین قطعه از هر قسم غله و میوه حاصل میشود ، و بسی مساله های خوشبو و نباتات کران بهائیز پیدا میشود .

غیر از هر گونه کانها مانند (طلا و نقره ، و آهن ، و مس و قلابی و غیره) بسی کانهای سنگهای قیمته دار الماس ، و یاقوت ، و زمرد و غیره نیز پیدا میشود . درین قطعه نزدیک به هشتصد ملیون نفوس موجود است ، که نزدیک به دوصد ملیون آن مسلم و باقی آن غیر مسلم است . قطعه آسیا بزرگترین مملکت تقسیم شده است .

(اول)

مملکت دولت علیه عثمانیه است که آنرا (اناتول) یا ایشیای کوچک ، یا ایشیائی روم میگویند . از طرف شمال (بحر سیاه) و از جهت جنوب با (عربستان) از طرف شرق با (ایران) ، از طرف غرب با (بحر سفید) و (اروپا) محدود است (اناتول) غیر از عربستان شانزده ملیون نفوس دارد که بقدر یازده ملیون آن مسلم است و باقی آن غیر مسلم میباشد . قسم کلی نفوس ترك و باقی آن از عرب ، و کرد ، و لازوچر کس ، و روم ، و ارمنی مرکب است که همه شان عثمانی گفته میشوند .

(اناتول) از روی اصول اداره بریست ولایت والی نشین و پنج لوای مستقل متصرف نشین که از طرف پایتخت یعنی (استانبول) یکسر اداره میشود و یک (بیکی) که بعنوان (بیک) حاکم در آن مینشیند تقسیم شده است .

(۲۵)

شهرهای مشهور اناطول اینها است که از روی مرکز ولایت‌های والی نشین در اینجا قید و ثبت می‌نمایم :

(بروسه) ، (ازمیر) یا سمرنا ، (قونیه) ، (اطنه) ، (انقره) ،
(سیواس) ، (قسطنطنیه) ، (طریزون) ، (رودوس) ، (ارضروم) ،
(وان) ، (بتلیس) ، (دیاربکر) ، (خرپوط) ، (حلب) ، (دمشق الشام)
(بیروت) ، (موصل) ، (بغداد) ، (بصره)

هر یک ازین مرکز ولایت‌های متصرف نشین دیگر نیز در زیر حکم خود دارد .

لواهای متصرف نشین مستقل که زیر حکم ولایت‌های والی نشین نیست اینهاست :

(قلعه سلطانیه) ، (دیر) ، (جیل لبنان) ، (بیت المقدس) — (بنام
دیگر — قدس شریف) یا یروشلم ،
(بیکی) بیک نشین عبارت از جزیره (سیسم) است که بصورت ایالت
ممتاز از طرف پادشاهت اداره میشود .

♦ دوم ♦

جزیره نما (عربستان) است که انرا جزیره العرب ، نیز می‌گویند .
عربستان در جهت جنوب غربی قطعه آسیا واقع شده است . از طرف شمال
با اناطول ، از طرف شرق با خلیج بصره ، و با بحر عمان ، از طرف
جنوب ، با بحر محیط هندی ، و خلیج عدن ، و از جهت غرب با ایالت
باب المندب ، و با بحر احمر ، و کانال سویس ، محدود است

در طرفهای شرق و جنوب عربستان اگر چه بعضی جاها تابع بعضی
حاکمهای مستقل بعنوان شیخ و امام میباشد اما طرفهای غرب و غرب
شمال آن در زیر اداره حکومت دولت علیه عثمانیست که بر دو ولایت والی نشین تقسیم
شده است .

(اول) — ولایت (حجاز) است . مرکز این ولایت شهر مبارک و مقدس

(۲۶)

(مکه مکرمه) است که منشاء دین مبین و ولادت کاهن سید المرسلین، و قبلهٔ مومنین میباشد نفس شهر مکه هشتاد هزار نفوس دارد .

شهر (مدینه منوره) که در وضعهٔ معلومهٔ مقدسهٔ حضرت فخر کائنات نبی کریم الصفات ماعلیه افضل الصلوة دراست ، و (طایف شریف) ، و (جده) (وینبوع) نیز از شهرهای متصرف و قائم مقام نشین این ولایت حجاز میباشد .

(دوم) — ولایت (یمین) است که مرکز این ولایت شهر صنعاء میباشد . (حدیده) و (عسیر) و (نقر) نیز از شهرهای متصرف نشین این ولایت است . در جهت شرق جنوبی* (عربستان مملکت (عمان) و در جهت شرقی* آن (الحسا) و در وسط آن مملکت (نجد) . و در جهت جنوبی* آن مملکت (حضر موت) واقع شده است .

همهٔ نفوس عربستان سیزده میلیون نفوس است

﴿ سوم ﴾

ممالک دولت خداداد افغانستان است که دولت متبوعهٔ معظمه، و وطن مقدسه عزیز خود ماست .

مملکت افغانستان از جهت شمال باهر (جیحون) یا دریای « آموه » از ترکستان آسیای روسی و از جهت شرق با دره (خیبر) از هندستان ، نیز از جهت شرق و شمال شرقی با کوههای (پامیر) و (چترار) ، و (کافرستان) از اراضی غربی* (چین) و اراضی جنوبی* (روس) ، و اراضی غربی و شمالی (هندستان) و از جهت جنوب با کوه (کوزک) از (بلوچستان) ، و نیز از جهت جنوب غربی با اراضی (سیستان) از خاک (ایران) و از جهت غرب از ایران جدا و محدود شده است .

اراضی افغانستان اکثر کوهستان است که در بندها و دره‌های آن نیز خیلی کم است ، و ازین سبب هیئت عمومی آن حکم یک است حکام متین طبیعی را دارد . این مملکت حاصل خیز ، میوه دار ، و اکثر جاهای آن پر آب است و معادن یعنی کانهای بسیار ذقیمت و توانگری دارد مقدار نفوس این خاک پاک از قراریکه تخمین شده است ناده میلیون است ، ولی چون از طرف خود دولت به اصول و قاعدهٔ فن سجل نفوس هنوز تحریر نفوس عمومی اجرا نشده

(۲۷)

است این مقدار تخمینی، و تقدیری شمرده میشود. اکثر مردم افغانستان از جنس افغان و مسلمان و سنی المذهب میباشد تا جیک و شیعی و هندو نیز دارد عیسوی و موسوی ندارد مگر در جهات غربی و شمالی کمتری یهود موجود است. که همگی از حیثیت تابعیت دولت افغانستان « ملت افغان » گفته میشوند. تشکیل ولایات دولت علیه خدا داد افغانستان در وقت حاضر عبارتست از چهار (سمت) که در هر سمت بعنوان (نائب الحکومه) یکیک والی مقرر است، و غیر ازین بعنوان (حاکم) بسی حاکم نشینها دارد.

اول — مرکز حکومت، و مقر سلطنت شهر شهر (کابل) است که پایتخت دولت خداداد افغانستان است. این شهر بر دو کنار (نهر کابل) مبنی و تقریباً یک لک نفوس دارد، این شهر اگر چه کوچکها و بازارها و خانها یش تنگ و به اصول قدیمه ساخته شده است ولی عمارتها و بنا های حکومتی، و ارك مبارك که نشیمنگاه ذات اعلی حضرت بادشاه است (و شهر آرا) و (باور)، و (زین العماره)، و (قصر چهلستون) و « دلکشا » و غیره عمارات حکومتی خیلی بناهای عالی و دلنشین این شهر شمرده میشود. علی الخصوص جاده ها و سر کهاییکه در شهر و اطراف شهر کشیده شده است خیلی فراخ و منظم و سایه دار است. حوضه (چاردهی) کابل نیز از مواضع نیست که در بسیار جاها مثال آن دیده نشده است.

دار السلطنه کابل با جمیع ولایات افغانستان باراه های شوسه یعنی سر کها مربوط میباشد. یک قاپریك بسیار مکمل و منتظمی در دار السلطنه کابل موجود است که هر نوع سلاح، و هر گونه آلات و اشیاء نفیسه از آن بعمل میاید. و غیر از آن قاپریك (چرم کری) و « بشم بافی »، و قاپریك (اسپریت کشتی)، و یک (ماکینه الکتریک) که در راه تنویرات (ارك مبارک) و (تلفون) خدمت میکنند نیز موجود است. همه دوایر حکومتی با تلفون بهم دیگر مخیره میتواند.

در کابل يك باب مکتب ملکیه بنام (مدرسه حبیبیه) چند سال پیش ازین و یک باب مکتب بسیار عالی برای تحصیل علوم و فنون عسکریه بنام (مکتب حریه سراجیه) دوسه سال پیش ازین از فیوضات اعلی حضرت بادشاه ترقی پرور معارف کستر

(۲۸)

محبوب القلوب ما اعلی حضرت (سراج الملة والدين امیر حبیب الله خان) بنا و تاسیس یافته است . مکتبهای ابتدائی محله ها نیز تا یکدرجه افزون و اصلاح شده است .
دوم - ولایت نائب الحکومه نشین (قندهار) است که در سمت جنوبی افغانستان واقع شده است . مرکز نائب الحکومه نشین این ولایت خود شهر (قندهار) است که (۳۰۰۰۰) نفوس را مالک و بشرافت موجود بودن خرقه مبارک حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و اله و سلم شرف عظیمی حاصل کرده است . شهر مذکور دورادور بایک قلعه منظم اصول قدیمه محاطست و چار بازار واسع و مستقیم دارد که در وسط آن (چارسو) واقع شده است و دوجوی بزرگ در نفس شهر جاریست که شهر را آبیاری میکند وادی (ارغنداب) که نهر بزرگست خیلی میوه خیز و بالطفات یک وادی ایست . (شهر کهنه) نام خرابه زاری در نزدیک قندهار است که از آثار عتیقه مشهوری شمرده میشود . معدن طلای بسیار مشهوری نیز در قندهار موجود است که خیلی طلای اعلی و وافر از آن میراید .

سوم - ولایت نائب الحکومه نشین (هرات) است که در سمت غربی افغانستان و قریب حدود ایران واقع شده است . شهر (هرات) در کنار نهر (هری رود) بایک قلعه بسیار متین و محکمی بنا شده است . این شهر بسیار قدیم یک شهر یست . آثار عتیقه بسیاری درین شهر موجود است نفوس موجوده شهر هرات (۵۰۰۰۰۰) است .

این شهر از نقطه نظر عسکری بسیار مهمست . قالین و کرک و نمد های خوب در آن ساخته میشود ، و الحاصل هرات یک شهر تجارتنی و عسکری میباشد .

چهارم - ولایت (ترکستان افغانی) است که در سمت شمالی افغانستان و قریب حدود (ترکستان روسی) واقعست مرکز این ولایت (مزار شریف) است که در کنار خرابه زار (بلخ نام شهر بسیار قدیم افتاده است زمینهای این ولایت حاصلخیز ، و اکثر آن دشت است . نهر (جیحون) این ولایت را از (ترکستان روسی) قریق داده است .

(۲۹)

پنجم - ولایت (جلال آباد) است که در سمت شرقی افغانستان واقع و مرکز آن خود شهر (جلال آباد) میباشد . این شهر برکنار نهر (کابل) که به اصطلاح مردم آنجا (سین) میگویند و در نزدیکیهای (پشاور) بانهر آنک (امیخته از حوضه سند به بحر می آمیزد واقع شده است .

بارسال از فیض همت جها قیمت اعلی حضرت متبوع مقدس معظم ما برین نهر یک پل آهنین بسیار متین مکملی در حد (درونته) بسته شده ولایت مذکور را با اراضی حاکم (نشین) لقان ربط داده است . این ولایت را دره (خیر) از هندستان جدا کرده است .

هوای جلال آباد گرم است . نارنج ، و پرتقال ، و نیشکر در دیگر هیچ طرف افغانستان بجز این ولایت بهم نمیرسد . موسم شتار ذات اعلی حضرت پادشاهی درین شهر میگذرانند .

غیر از مرکز و این جاسمیتیکه مذکور گردید دیگر حاکم نشینهای معنائیز در دولت علیه افغانستان موجود است که مشهورترین آنها را در اینجا بیان میکنم :
حاکم (نشینی) (کلان) است که در جهت شرق واقع و مرکز اداره (کافرستان) میباشد . ایالت کافرستان کوهستان بسیار سخت و بی مروریست که در زمان سلطنت خاقان مغفور جنت مکین (ضیا الملة والدين) فتح گردیده ضمیمه دولت علیه افغانستان شده است . نام کافرستان به (نورستان) ، و نام مردم آن که به (کافری) معروف بود به (جدیدالا سلام) تبدیل یافت

حاکم نشینی (غزنه) است که در جهت غربی کابل واقعست این شهر از شهرهای مشهور تاریخیست ، و بی آثار عتیقه دارد . تربه سلطان (محمود غزنوی و سبکتگین ، و مزار حکیم (سنائی) و (بهلول دانا) ، و (علی لالا) و دیگر اولیا در آن موجود است .

بامیان نام شهر عتیقیست که به آثار عتیقه مشهور افاق میباشد .

حاکم نشینی (بدخشان) است که مرکز حاکم نشینی آن شهر (فیض آباد) است .

حاکم نشینی (میمنه) است که در مابین مرات و ترکستان افغانی واقعست .

حاکم نشینی (قطغن) است که مرکز اداره آن (خان آباد) است .

حاکم نشینی (هزاره) است که در وسط افغانستان واقع و کوهستان سرد

(۳۰)

و سختیست . مردم آن به (هزاره) موسو مست که از جنس (موغول ، و تاتار) میباشد . بشکل و قیافت به (ژاپنها) مشابعت تمام میرسانند و خیلی کار یگر و توانا مردمانی هستند .

گرشک ، پشت رود ، سیستان ، فراه نیز از حاکم نشینها نیست که در سمت غربی ، و خوست ، و زری ، لهو کرد و چرخ در جهت جنوب واقعست حاکم نشینی (کوهستان) یا آنکه (کوه دامن) و حاکم نشینی (پنجشیر) نیز از حاکم نشینهای بسیار معتنا و خیلی خوش آب و هوای شهر کابل شمرده میشود .

چهارم

ممالك آسیای روسیست که بر سه قسم منقسمست :

اول — (سیریا) یا سائی بریا ، ست که پنج و نیم میلیون نفوس دارد و جهت شمالی قطعه بسیار انشکیل میدهد خیلی سرد و خنک يك مملکتیست زمستان آن تمام دوام میوززد . مساحه سطحیه آن نسبت بمقدار نفوس آن خیلی افزونتر است . مرکز اداره آن شهر (طو بولسق) یا توبالسا ، است . ۱۰ او مسق ، طومسق) ، اومسک ، تومسک ، نیز از شهرهای مشهور آنست .

دوم — (ترکستان روسی) است که آنرا (تاتارستان) بنام دیگر (آسیای وسطی) نیز میگویند . بقدر هفت میلیون نفوس دارد که جمله آن اسلامست . مرکز اداره آن شهر (طاشکند) است (سمرقند ، و خوقند) نیز از شهرهای مشهور آنست .

(بخارا) ، و (خیوه) دو حکومت (خانی) مستقلیست که در زیر حمایت روس میباشد . خانی بخارا يك میلیون و دویست هزار نفوس ، و خانی خیوه هشتصد هزار نفوس دارد . این مردم حکومت اسلام است

سوم — مملکت (قافقاسیا) یا کاکیشیا ، است که بقدر نه میلیون نفوس دارد ، و اکثر آن مسلمانست . مرکز اداره آن شهر تفلیس میباشد .

(پنجم)

ممالك عجمستان بنام دیگر ده لک علییه (ایران) است که يك حکومت (شاهی) مستقلی اسلام میباشد . اگرچه در کتابهای جغرافیا نفوس ایران را در میان ده و دوازده میلیون نفوس مینویسند ولی چون تحریر نفوس اجرا نشده این مقدار تخمینی شمرده میشود .

(۳۱)

مرکز حکومت آن شهر (طهران) است . (تبریز ، همدان شیراز اصفهان مشهد) از شهرهای مشهور آنست

(ششم)

ممالک (بلوچستان) است که بقدر پنجاه هزار نفوس دارد ، و یک حکومت اسلامی ایست که در زیر اداره حکومت (انگلیز) میباشد . مرکز حکومت آن شهر (کلات) است غنایه ، کچه یاه کیچ و از شهرهای مشهور آنست .

(هفتم)

ممالک (هندستان) است که دویست و دو چار نیم میلیون نفوس دارد . شصت میلیون آن مسلم ، و دویست هزار آن (انگلیز) و باقی بیشتر از دویست میلیون آن مذهب مختلفه هندو میباشد .

قسم اعظم هندستان در زیر حکم و تابعیت ، و بعضی محلات آن حکومتهای مستقل است ، و بعضی حکومتهایی میباشد که در زیر حایه انگلیزی یعنی نیم مستقل است یک مقدار کمی دولت (فرانس) و یک کمی دولت (پورتگیز) نیز در هندستان مستملکات دارند .

مرکز اداره هندوستان انگلیزی در بنوقت شهر (دهلی) میباشد (عیثی ، مدراس بنارس کلکته ، اکره ، احمدآباد ، اله آباد لاهور ، امرتسر انباله ، منداله کراچی رنکون ملتان) و غیره از شهرهای مشهور آنست . ممالکی که در زیر حایه انگلیز است عبارت از راجانی (کشمیر) و راجانی (راجپوتانه) ، نوایی (نظام حیدرآباد) ، و (میسور) و راجانی (قوئین راونقور) ، و جزایر (مالدیو) میباشد . اهالی جزایر مالدیو عموماً مسلمان اند . حکومتهای مستقل اول عبارت از حکومت ، (نیپال) است که مرکز حکومت آن شهر (کاتماندو) یا کهنندو ، میباشد . دوم حکومت (بونان) است که مرکز حکومت آن شهر (تاسی سیدون) است .

مستملکه (فرانس) در هندستان عبارت از پنج شهر است که در سمت های (بوندیشه ری) یاه باندیجری ، (وپانائون) بنون ، و (کاربکال) و کاربکل و در جهت شمالی کلکته شهر (شاندرناکر) « سندرنگر » ، و در ساحل مالابار شهر (ماهه) یاه مئی موجود است .

(۳۲)

مستملکه (پورتیکیز) عبارت از سه شهر است که یکی شهر (گوا) در ساحل مالا بار ، و دوم و سوم شهر های (دیو) و (دامان) یاه دمن ، که در ساحل کجرات میباشند .

(هشتم)

جزیره نمای (هندجینی) میباشد که بر سه حصه تقسیم شده است و چهل و سه ملیون نفوس دارد ، و اکثر آن بمذهب (بودا) میباشد . تنها در طرف های جنوب ، نیم جزیره (مالا قه یاه ملکا) دین مبین اسلام منتشر شده است .
حصه اول احکومت مستقله (سیام) است که شش ملیون نفوس دارد . و مرکز حکومت آن شهر باتقو یاه بشکاکه است . در شبه جزیره مالا قه نیز اگر چه حکومت (جوهور) مستقل بود ولی در آخرها در زیر حمایت انگلیز در آمده است .
حصه دوم ا ممالک (برما) و جزیره (سینکاپور) و اراضی (وولسله ی) ، و (تولو ساغارا) ، و جزیره های (نیقوباره نکوباره) ، و (اندامان) و اکثر نیم جزیره (مالا قه یاه ملکا) است که بقدر یازده ملیون نفوس دارد و همگی این حصه در زیر حکم و تابعیت دولت انگلیز است . در جزیره سینکاپور و مالا قه بقدر سه صد هزار نفوس اسلام موجود است ، باقی همه بمذهب بودا میباشد .
حصه سوم ا ممالک (اتام یاه انام) ، و (قوشنشین یاه کوچین جاینا) ، و (قامبوج یاه کمبود یاه) است که از مستملکات دولت (فرانس) میباشد . بعضی از آنها یکسر در زیر حکم و تابعیت و بعضی از آنها در زیر حمایت دولت مشارالها است (توکین) ، (نانکن) ، (هوئه) ، (لاهیو) ، (پتوم بن) از شهر های مشهور است .

(نهم)

ممالک (چین) است که بقدر سه صد و سی ملیون نفوس دارد ، و بر نفوس ترین همه دنیا شمرده میشود . بقدر پنجاه ملیون نفوس آن مسلم و باقی آن غیر مسلم است .

چین ، يك دولت امپراطوریست که بر پنج حصه جدا شده است اول نفس (چین) دوم (مانچوری - یاه منچوریاه) ، سوم (مغولستان - یاه منگولیا) ، و چارم (ترکستان چینی) ، پنجم و ششم ، میباشد

۳۳

پایتخت دولت چین شهر (پکین) - یا - پکن است . (نانکینگ) یا «نان کن»
 قاطون ، یا «کانتن» ، موکدن ، تیه ن چین ، فورچه تو - یا - فوشو ، لاسا
 هان که تو ، یا هانکو ، کاشغرو (شافهای) یا ، سنگهای نیز از شهرهای
 مشهور آنست

از ممالک چین جزیره (ماقائو - یا - مکوآ) را دولت (پورتگیز) ،
 جزیره (هونغ كونگ) - یا - هانگ کانگ ، و بندر وایپایوای را دولت (انگلیز)
 ، و لیان یعنی بندر (قوان چو تو) - یا - کوانچو را دولت (فرانس) ، و لیان (کیائو
 چائو) یا «کیاو چاو» را دولت المان ضبط کرده اند لیان (پورار تو) را
 اگرچه دولت (روس) ضبط کرده بود ولی در محاربه اخیر روس و ژاپان
 لیان مذکور بدست دولت ژاپان درآمد .

(دهم)

مملکت نیم جزیره (قوریا) یا «کوریا» است که یازده میلیون نفوس دارد
 و یک حکومت قرالی مستقل میباشد پایتخت (قوریا) شهر (شه تول)
 یا «سیول» است . [این ملک هم حالا تابع دولت ژاپان است]

(یازدهم)

مملکت دولت (ژاپونیا) است که از جزایرهای متعددی مرکب و در آخر
 شرقی قطعه آسیا واقعست . دولت (ژاپونیا) امپراطوریت که امپراطورهای
 شان عنوان (میکادو) دارد . بقدر چهل و نه میلیون و کسور نفوس دارد .
 مقر حکومت آن شهر (طوکیو) بنام دیگر (یدو) میباشد
 (میافو ، ناغازاکی ، یاماتو ، ساکی ، اوزاکی) - یا - اوسا که از شهرهای
 مشهور آنست .

دولت ژاپونیا برای میان یک درس عبرت و سر مشق غیرت بسیار خوبی
 شمرده میشود زیرا این ملت به بسیار کم وقت از حد زیاده ترقی کرده است
 و در حالیکه پیش از چهل سال هیچ چیزی از اسباب ترقی و تمدن نداشتند دفعه
 از خواب غفلت بیدار و هوشیار شده در علم و صنعت ، و هنر کوشش ورزیدند
 تا بدرجه رسیدند که دوسه سال پیش ازین مانند دولت روس یک دولت غالبه

(۳۴)

معظمه را مغلوب کردند و نام خود را بشرف و شان در همه عالم بلند کردند .
و این نبود مگر بسایه سی و کوشش در راه علم و هنر ، و محبت به پادشاه
و وطن و محافظه شرف مایه شان .

(بخرهای مشهوریکه در قلمه آسیاست)

نامهای شان | کیفیت های شان

همه جهت شمالی آسیا را احاطه کرده است	بحر منجمد شمالی
جهت جنوبی آسیا را احاطه کرده است	بحر محیط هندی
جهت شرقی آسیا را در بر گرفته است	بحر محیط کبیر یا الکاهل
در جهت غرب آسیاست	بحر سفید یا متوسط
از بحر محیط هندی پیدا شده و در جهت غرب آسیاست	بحر احمر - یا - قلزم
از بحر سفید پیدا شده و در جهت غرب آسیاست	بحر سیاه - یا - اسود
	بحر پرنک - یا - پیر
	نک و بحر اقوچقه
از بحر محیط کبیر پیدا شده اند و در جهت شرق آسیا میباشد	یا - او کو تاسک
	و بحر ژاپان و بحر
	اصفر بحیره زرد
	بحر خزر - یا -
از هیچ دریا پیدا نشده و در جهت غربی آسیاست	بحیره کبیر

(آبناها یعنی دره های بحری مشهوریکه در قلمه آسیاست)

نامهای شان | کیفیت های شان

	آبنای استانبول
	- یا - بوسفور
در جهت غربی آسیا را از اروپا جدا کرده	آبنای چناق قلعه
	- یا - دارد نیلر

(۳۵)

از جهت جنوب غربی آسیا از افرا قاجدا کرده	آبنای باب المندب
در مابین عربستان و ایران واقع شده	آبنای هرمز
در مابین جزیره سو ماطره و نیم جزیره مالا فقه واقع شده است	آبنای مالا فقه — یا — ملکا
در جهت شرق مابین ژاپونیا و چین واقع شده	آبنای قوره — یا — کوریا
در جهت شرق شمالی جزیره ساخالین را از مانچوری جدا کرده است	آبنای نارافای — یا — تاتار
آبنای بزرگ - پارس - از جهت شمال آسیا را از امریکا جدا کرده	
(خلیجهای مشهوری که در آسیا موجود است)	

نامهای شان	کیفیت های شان
خلیج اوبی	در جهت شمالی آسیا در سیریا واقعست و از بحر مدیترانه شمالی پیدا شده
خلیج بصره — یا — « خلیج فارس »	در جهت غرب جنوبی آسیا واقع و از بحر عمان حاصل شده
خلیج بنکاله	در جهت جنوبی آسیا واقع و از بحر محیط هندی پیدا شده
خلیج سیام	هر دو در جهت شرقی آسیا واقع و از بحر چین حاصل شده
خلیج تونکن	
خلیج پچیلی	در جهت شرق واقع و از بحر اصغر پیدا شده
(جزیره های مشهوری که در قطعه آسیا است)	

نامهای شان	کیفیت های شان
قبریس و رودوس	همه در بحر سفید واقعست و از ممالک دولت علیه عثمانیه من
سیام و ساقز	
مدالی و استا	
نکوی	
بحرین	در خلیج بصره واقعست

(۳۶)

سیلان - نام دیگر	همی در بحر محیط هندی واقع و تابع دولت انگلیز است
سراندیب - یا - لنکاه	
لاکادیو - یا - لکادیو	
مالدیو - یا - قوهار - یا -	
نکو - یا - اندامان	
یا - اندیمان	
باخوف - یا - لیاکو	در بحر منجمد شمالی واقعست
هانیان - یا - هین	
هوانغ قونغ - یا -	در بحر چین واقعست و بدولت انگلیز تابع
هانك كاتك	
فورموزیا - یا - فار	
موزا - یا - لیوکیو	
لیوکیو - یا - نیون	این همه جزیره ها ایست که در بحر محیط کبیر واقع
یا - نیفن - یا - سیکاکه	و دولت ژاپونیا را تشکیل داده است
کیوشیو	
ساخالین - یا -	
سنگالین - یا - قوریل	

(کوههای متسلله مشهوری که در آسیا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
قافقاس - یا - کاکیشیا	در مابین بحر خزر و بحر سیاه افتاده است
اورال	در مابین آسیای روسی و اورویای روسی میباشد
التای	در مابین چین و سیبری و ترکستان روسی واقعست
بالمور	در مابین چین و ترکستان واقعست
چنیغ لون - یا - خنکان	در چین واقعست
هندو کش	در افغانستان واقعست
همالایا - یا - همالیه	در مابین هندوستان و چین واقعست
الوند	در مابین آسیای عثمانی و عجمستان واقعست

(۳۷)

طوروس	در اناطول عثمانی واقعست
لبنان	در مابین شام و بیروت واقعست
غات - یا - ه گهات	در هندوستان است
استانوی	هر دو در سیبریاموجود است
زابلونوی	
کوه نور	در مابین اراضی کاشغر و تبت واقعست
کولهای مشهوریکه در آسیا است	

نامهای شان	کیفیت های شان
لوط	در بالشام واقعست
روان - یا - «ارال»	در جهت شرق بحر خزر واقعست
ارومیه	در عجمستان واقعست
خوارزم ، بلخش	در ترکستان روسی واقعست
- یا - «بالکش»	
باقال - یا - «بیکال»	در سیبریا واقعست
نهرهای مشهوریکه در آسیا است	

نامهای شان	کیفیت های شان
اوبی ، ینسه - یا - ینسی «	از کوه های التای میبراید به بحر منجمد شمالی میریزد
لنا - یا - «لینا»	از کول بايقال برآمده به بحر منجمد شمالی میریزد
سیحون جیحون	از کوه های بللور برآمده به نالاب خوارزم میریزد
آمور	از کوه های التای برآمده به بحر اوقوچقه میریزد
گنک - یا - «گنکا»	از کوه های هالایا برآمده به خلیج بنسکاله میریزد

(۳۸)

از کوه های همالایا برآمده به بحر عمان میریزد	{ سند - یا - اناک
در سمت جنوبی غربی افغانستان	هرمند
مردو از کوه های طوروس میریزد دریاها	{ دجله فرات
بغداد با هم آمیخته به خلیج بصره میریزد	{ قزل ارمق یشیل ارمق
مردو از کوه های طوروس برآمده به بحر سیاه میریزد	
از کوه های اورال برآمده به بحر ازاق میریزد	اورال

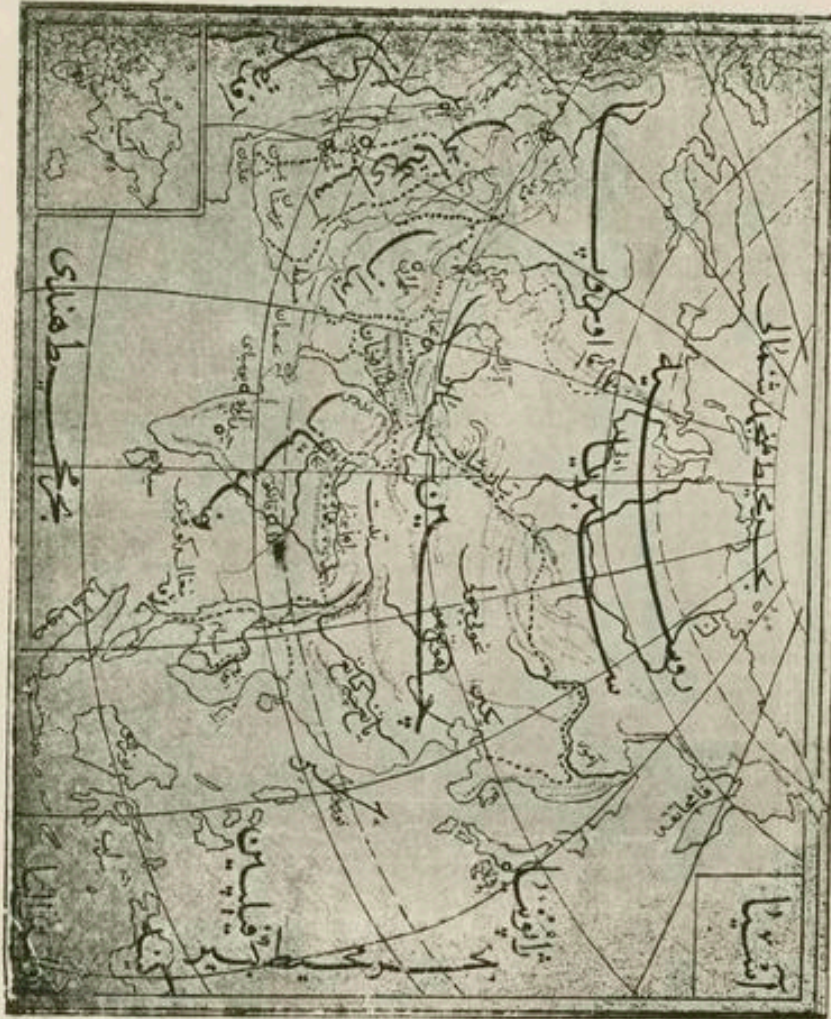
(سوالهای امتحان)

- حدود اربعه آسیا چیست ؟
 آسیا بر چند مملکت تقسیم شده است ؟
 قلمه آسیا چقدر نفوس دارد ؟
 نامهای مملکت هارا بیان کنید .
 اناتول چند ولایت والی نشین دارد ؟
 شهرهای مشهور آن چه نام دارد ؟
 عربستان چقدر نفوس دارد ؟
 مکه مکرمه در کدام جاست و چقدر نفوس دارد ؟
 مرکز اداره ولایت یمن چه نام دارد ؟
 حدود اربعه افغانستان را بیان کنید ؟
 افغانستان چقدر نفوس دارد ؟
 تشکیل ولایات افغانستان چیست ؟
 خرقه مبارک در کدام شهر است ؟
 شهر هرات بر کنار کدام نهر واقعست ؟
 ولایت ترکستان افغانی در کدام سمت است ؟
 ولایت جلال آباد در کدام سمت است ؟
 غیر ازین ولایتها دیگر حاکم نشینها در افغانستان هست یا نه ؟

(۳۹)

اسپای روسی بر چند قسم منقسم است ؟
بخارا و خبوه چگونه حکومتهاست ؟
قافقاسیا جقدر نفوس دارد ؟
باخت ایران چه نام دارد ؟
مقدار نفوس و شهر های مشهور ایران را بیان کنید ؟
نفوس بلوچستان جقدر و مرکز حکومت آن چه نام دارد ؟
هندستان جقدر نفوس دارد ؟
در هندستان غیر از حکومت انگلیز آیا دیگر دولتها ملک دارد ؟
مرکز حکومت هندستان انگلیزی چه نام دارد ؟
شهر های مشهور هندستان کدام است ؟
بودیجه ری در زیر حکم کدام دولت است ؟
هندجینی بر چند حصه تقسیم شده است ؟
سیام جسان حکومت ؟
آنهم در زیر تابعیت کدام دولست ؟
ممالک چین جقدر نفوس دارد ؟
باخت و شهر های مشهور آنرا بیان کنید .
ژاپان در کدام جهت قطعه آسیاست ؟
جقدر نفوس دارد و شهر های مشهور آن کدام است ؟
سبب ترقی دولت ژاپان از چه بود ؟
بحر های مشهور آسیا را بیان کنید .
اکنایهای مشهور آسیا را بیان کنید .
اکنای باب المندب در کجاست ؟
خلیجهای مشهور آسیا را بگوئید .
جبال منسلله آسیا را بگوئید .
تالاهای مشهور آسیا کدام است .
نهر های مشهور آسیا را بیان کنید .

(6)

نقشه قطعه آسیا

(٤١)

قطعه (افريقا) از جهت شمال با بحر سفيد وابساى (سبته) ياه سيوتا ،
 و از جهت شرق با كانال (سويس) ، و بحر (احمر) و بحر محيط (هندی) ،
 و از جهت جنوب با بحر (محيط كبر) ، و از جهت غرب با بحر (محيط غربى)
 محدود مىباشد . كانال سويس قطعه افريقا را از قطعه اسيا جدا کرده بحال يك
 جزيره بزرگى تحويل داده است .

نفوس افريقا بقدر (دوصد و پنج مليون) است . كه اكثر آنها وحشى
 و رنگهاى شان سياهست . سمنهاى داخلى افريقا عبارت از بعضى جوانهاى
 بى آب و ريگزار است ولى اطراف سواحل آن كهسار و جنگلزار ، و رباب
 و زراعت مستعد مىباشد اين قطعه بمعدنهاى طلا از ديگر قطعات بيشتر توانگر
 است . بزرگترين درختها كه (باغوباب) نام دارد در نقطه فراوانست .
 در قطعه (افريقا) بيست و يك مملكت موجود است .

اول

مملكت خديويت (مصر) است . كه يك ايالت ممتاز دولت عليه عثمانيه
 مىباشد و درين حرب موجوده دولت انگليز الحاق آنرا اعلان کرده است
 نآديده شود كه چه ميشود ! بقدر دهمليون نفوس دارد كه نه مليون آن مسلم
 است و الى مصر (خديو) عنوان دارد و ايالت را (خديويت مصريه) مىگويند .
 خديويت مصريه ، بر سه قسم بزرگ منقسمست كه آنها را نفس مصر ، نوبه ، سودان
 مصرى مینامند . مركز اداره آن شهر (مصر) يا (قاهره) نام دارد . اسكندريه ،
 دمياط ، رشيد ، پور سعيد ، سواكن ، خرطوم از شهرهاى مشهور است .

دوم

ولايت (طرابلس غرب است) كه بقدر يك مليون نفوس دارد و از ولايتهاى دولت
 عليه عثمانيهست . متصرف نشينى هاى بنغازى ، جس ، و جيل غربيه ، و فزان از شهرها
 و قصبه هاى مشهور است . [سه سال پيش از اين دولت ايتاليا بر آن متصرف گرديد .]

(٤٧)

سوم

ایالت (تونس) است که يك ایالت ممتازه دولت علیه عثمانیه بود و بعد در زیر حایه فرانس شده. بقدر يك مایون و هشتصد هزار نفوس دارد. مرکز ایالت شهر (تونس) است. حمامه، سوسه، اسفاقس، قابس از شهرهای مشهور آنست.

(چهارم)

مملکت (جزایر) یا الخیریه است که بقدر چهار میلیون و هفتصد هزار نفوس دارد، و بسیاری آن مسلم است و در زیر اداره حکومت (فرانس) میباشد مرکز اداره آن شهر (جزایر) است (اوران) یا هرون، و (اسمانطین) نیز از شهرهای مشهور آنست.

(پنجم)

حکومت (فاس) یا مراکو، است که آنرا (مغرب اقصی) نیز میگویند. فاس يك حکومت مستقله املا میست. بقدر ده میلیون نفوس دارد. مرکز حکومت آن شهر (مراکش) بنام دیگر (مراکو) میباشد. فاس، طنجه، مونا دور، یا مکادور، از شهرهای مشهور آنست. [مراکو را نیز فرانس بلعیده است] طرابلس غرب، جزایر، تونس فاس این چهار مملکت را (بربرستان) بنام دیگر (بلاد بربریه) میگویند که در جهت شمال قطعه افریقا واقعست. و افریقای شمالی گفته میشود.

(ششم)

ممالک (صحرای کبیر) است که فراختر و بزرگترین دشتهای کره زمین میباشد. هوای این دشت پرریکزار صاف و هموار بی کوه و بی کسپه کم آب در موسم تابستان خیلی گرم بی طاقتست. حالانکه در شهابها يك شب باده بسیار سرد و خنکی دارد. حتی در موسم زمستان شهابها بدرجه سرد میشود که آب یخ می بندد. طوفانهای ریک این صحرا برای کار و آنها و قافله ها خیلی مملکت و مدعش است. صحرای کبیر بقدر ده میلیون نفوس دارد که برقبیله های مختلف تقسیم شده، و يك حکومت مستقله ندارند مشهورترین قبیله های آن در طرف شرق قبیله (تیبو) و در وسط قبیله (تواریخ) و در طرف غرب قبیله (مور) میباشد.

(۴۳)

(هفتم)

ممالك (سودان) است که بر سه قسم تقسیم شده است سودان شرقی ،
سودان وسطی . سودان غربی .

در سودان وسطی یکچند حکومت های اسلامی خود آن مردم موجود
است که مشهورترین آنها (وادای) ، یا « وادی » (بورنو) (سوقو طو) یا
« سکو تو » (ادامای) یا « ادامو » می باشند . (چاد) نام تالاب مشهور
در سودان وسطیست .

(سودان شرقی) عبارت از (سودان مصری) است که قبل ازین مذکور
گردید (سودان غربی) عبارت است از سواحل (سنه غامبیا) یا « سنی کبیا »
یا (کینه شمالی) که قبیله های مشهور آن (ماندنیفو) (اشاتی) (داهومی)
(« دهولی » نام دارند . در سودان غربی دولتهای (فرانس) ، (انگلیز) ،
و پورتیکیز (مستملکات را ممالك میباشند .

(هشتم)

مملکت (سنه غامبیا) است که شهر (سن لوی) یا « سنت لوئیس » مرکز
اداره مستملک (فرانس) ، و شهر (باتور) یا « باترست » مرکز اداره
مستملک (انگلیز) ، و شهر (بولام) که در حوضه (بیساغوس) یا « بیسز »
واقعست مرکز اداره مستملک (پورتیکیز) درین مملکت شمرده میشود .

(نهم)

مملکت (کینه) یا « کینی » شمالی است که دولتهای (انگلیز) و (فرانس)
در آن مستملکات را ممالك میباشند که اراضی (قوماسی) یا « کاسی » از انگلیزها
و (ابومی) از فرانسویها میباشد . اراضی (لاغوس) و « لا کوس » و حکومت
(اشاتی) رانیز که در کینه شمالیست انگلیزها بدست آورده اند . حکومت
(قونغ) در کانه که در زیر حبابه (فرانس) است از مستملکات فرانس
شمرده میشود .

(دهم)

حکومت (لیبریا) یا « لائی بریا » است (که مون رودیا) یا « مان رودیا »
مرکز اداره آنست

(۴۴)

تحرای کبیر ، سودان ، و سنه غامبیا ، و کینه شمالی و لیبیا و سودان
مصری افریقای وسطی گفته میشوند .

(یازدهم)

مملکت (قارون) یا کایرون ، است که از مستملکات دولت (المانییا)
است . المانها سواحل این مملکت را ضبط کرده یکسوی آلاب (خاد) که
در سودان وسطیت پیشرفته اند .

(دوازدهم)

مملکت (فرانسه ویل) است که از مستملکات فرانسه میباشد مرکز اداره
آن شهر (لیبرویل) است . این اراضی را (قونگو - یا کانگوی فرانسه وی)
نیز میگویند .

(سیزدهم)

حکومت مستقله (قونگوی) یا کانگو ، است که مرکز اداره آن شهر
(بوما) میباشد . این حکومت مستقله در زیر اداره دولت (بلژیک) است
در جهت ساحل غربی این مملکت اراضی (قاپندا) موجود است که مستملک
دولت پورتگیز است .
این سه مملکت (افریقای استوایی) گفته میشود زیرا در برابری خط
استوا واقع شده است .

(چهاردهم)

مملکت (آنغولا) یا اندولاء ، است که در جنوب غربی افریقا واقع شده است .
و از مستملکات دولت (پورتگیز) میباشد ، مرکز اداره آن شهر (لواندا)
یا سینت پولدی ، است .

(پانزدهم)

مملکت (دامارا) یا دمارا لیند ، است که از مستملکات دولت المانییا
است این اراضی واسع از شهر (قوننه) یا کین ، تا به شهر (اورانژ و اورنج)
امتداد میابد .

(٤٥)

(شانزدهم)

مملکت (قاب) یاہ کیپ کولونی ، است کہ از مستملکات دولت (انگلیز)
 و در منہای جنوبی افریقا واقعست . بہ این اراضی مملکتہای (ترانسوال)
 و (اورانژ) ، اورینج ، نیز بساھا ملحق شدہ یک مملکت بزرگی تشکیل
 دادہ است . مرکز ادارہ ہمہ این مستملکات شہر (قاب) ، کیپ تون ، است
 کہ در دماغہ (امید) واقعست . (بوجانسبورگ ، جانسبرک) ، لہمان (بوناٹال)
 و نٹالہ . (بلومفانتاین ، بلوم فون تین) نیز از شہر ہای مشہور است
 این سہ مملکت (افریقای جنوبی) کہتہ میشود .

ہفدهم

مملکت (موزامبیک ، موزمبیق) است کہ بحددر دو میلیون نفوس دارد .
 و تابع دولت (پورتگیز) است . مرکز ادارہ آن شہر (موزامبیک) است .

هجدهم

مملکت (زنگبار) است کہ یک قسم آن در زیر ادارہ دولت (المانیا)
 میباشد ، و مرکز ادارہ آن در ساحل بحر محیط ہندی شہر (دارالسلام) است .
 دیگر یک قسم آن حکومت مستقلہ اسلامیہ (زنگبار) است کہ مرکب
 از خود زنگبار و یکچند جزیرہ کوچک میباشد .

(نوزدهم)

جزیرہ (ماداغشکار ، مدغاسکر) است کہ در زیر تصرف دولت (فرانس)
 است . مرکز ادارہ آن شہر (تاناناریو) میباشد . این جزیرہ بزرگترین جزیرہ
 ہای بحر محیط ہندیست .

(بیستم)

مملکت (صومال) ، شمالی لیند ، است کہ در نہایت شرقی قطعہ افریقا
 بادماغہ (غادافولی) ، کار دافولی ، نہایت یافتہ است . اہالی آن جملتہ عرب .
 و مسلمانست . عدل ، ذیل ، زیلا ، بربرہ ، ناجورہ از شہر ہای مهم ساحل است
 یک قسم آن در زیر حکومت مصریہ و طرفہای داخلی آن بخوبی معلوم نیست .

(بیست و یکم)

مملکت (حبشستان) است کہ حکومت قرالی مستقلی میباشد . حکمداران
 حبشستان عنوان (نجاشی) دارند اکثر اہالی آن نصارا ، و سہ یک آن

(۴۶)

اسلام است همه نفوس آن بقدر چار ملیون است . مراکز حکومت حبشستان
(ادیس ابابا) و ادس ایبه و نام دارد .

(بحرهای مشهور یکه در افریقا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
بحر سفید	جهت شمال قطعه افریقا را احاطه کرده است
بحر محیط غربی	جهت غرب قطعه افریقا را احاطه کرده است
بحر محیط کبیر	جهت جنوب افریقا را فرا گرفته است
بحر محیط هندی	جهت شرق افریقا را فرا گرفته است
بحر احمر	از جهت شرق شمالی عربستان را از افریقا جدا کرده است

(خلیجهای مشهور یکه در افریقا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
سدرا - یاب - سدرة	از بحر سفید پیدا شده
غابس	
کینه - یاب - کنی	از بحر محیط اطلسی پیدا شده
عبدل	در مدخل آبشای باب المندب واقع شده

(جزیرهای مشهور یکه در افریقا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
جزایر آصور	در بحر محیط غربی واقع و بدولت پور تکیز تابع است
یاب - ازورز - جزایر	
مادر - یاب - مدبرا	
جزایر قناریه - یاب -	در بحر محیط غربی واقع و بدولت اسپانیا تابع است
کنبری	
	این جزایرها را قدما جزایر (خاللات) میگفتند
	و بعدا طول را از انجا میکرفتند . از انجزیرها جزیره
	(نه نه ریف) بکوه آشفشان آن مشهور است

(٤٧)

جزایر سبز دماغه	در بحر محیط غربی واقع و بدولت پور تکز تابست
سنت هلن - یا -	
سنت هلینا	در بحر محیط غربی واقع و بدولت انگلیز تابست
اسانسیون - یا -	
اسن شن	
ماداغاسکار - یا - مدغاسکر	در بحر محیط هندی واقع و بدولت فرانسه تابست
جزایر ماسقارین	در بحر محیط هندی واقع و بدولت های فرانسه و انگلیز تابست
جزایر سیشل	در بحر محیط هندی واقع و بدولت انگلیز تابست

(جبال متسلله که در افریقا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
اطلس	در شمال افریقا و در ممالک فاس میباشد
قونقو - کانگو	در ممالک کینه شمالی واقع شده است
لویاطه - لویانا	در ممالک موزامبیک واقع شده است
فر - ابیسی نیا	در ممالک حبشستان واقع شده است

(تالاهای مشهوریکه در افریقا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
چاد	در سودان شمالی واقع شده است
دمبه آه - دیمبیه	در مملکت حبشستان واقع است
ویکتور نیازا - یا -	در سودان جنوبی در زیر خط استوا میناشند که هنوز
ویکتور یانگز	اطراف آن بخوبی کشف نشده
البر نیازا - یا - البرت	
نیرطافانسیقا - یا - کانیکا	
نیامی - نیاسا	در موزامبیک واقع است

(۴۸)

(نهرهای مشهوریکه در افریقا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
نیل	از ممالک مصر گذشته به بحر سفید میریزد
سنغال « منی کال » غامبیا « گدیا » نیزر « نایجر » زائیر	از کوههای قونگو میرایند در بحر محیط اطلسی میریزند
اورا نر « اورنج » زامبر « زیمبری »	از موزامبیک گذشته به بحر محیط هندی می آمیزد

(سوالات امتحان)

حدود قطعه افریقا را بیان کنید
 افریقا بر چند مملکت تقسیم شده است
 مقدار نفوس افریقا چقدر است
 کدام مملکتها تابع دولت علیه عثمانیست
 بر رستان کدام ممالک را میگویند و در کدام جهت افریقا است
 ممالک صحرای کبر چنانست
 کدام مملکتها را افریقای استوایی میگویند
 در افریقای شرقی کدام مملکتها میباشد
 بحرهای مشهوری افریقا کدامهاست
 جزایر آصور در کدام بحر است
 جزایر قنار به را قدما چه نام میدادند
 مبادغشقر تابع کدام دولست
 دماغه امید در کدام جهت افریقا است
 نهر نیل در کدام دریای میریزد
 نالاب نیازا در کجاست
 کوههای اطلس در کدام مملکت است

(٤٩)

نقشه قطعه افریقا

(۵۰)

قطعه اوروپا، آسیا، افریقا (دنیای قدیم) و قطعه امریکا و اوسترالیا را (دنیای جدید) میگویند قطعه امریکا بشرطیکه جزیره های آن حساب نشود و بعد از قطعه آسیا از همه قطعات دنیا بزرگتر است ولی اگر جزیره های آنها را آن حساب شود از قطعه آسیا هم بزرگتر است

قطعه امریکا در سنه (۱۴۹۲) میلادی اول بار (کریستوف کولومب) نام يك شخصی بنام دولت اسپانیا کشف کرده است. ولی او چنان گمان نکرده بود که این يك قطعه جدا گانه باشد بلکه او چنان گمان کرده بود که این قطعه (هندوستان) است بعد از چند سال (امریکو ویسپوچی) نام يك کشتان فرانسوی به آن شهر فهارفته، قطعه مذکور را پیدا کرده، و آنرا بنام خود نسبت داده (امریکا) نام نهاده است. قطعه امریکا فوق العاده مثبت و محصول دار يك زمینست که قوت و برکت نباتات آن انسانرا حیرت میدهد. درین قطعه از هر گونه محصولات، و حیوانات بسر میرسد، و از هر گونه گانهها پیدا میشود. نهرهای بسیار بزرگ، شلاله یعنی آبشارهای بسیار جسيم و لطیف، تالاهای بسیار واسع و فراخ، جبال متسلسله بسیار دراز، کوه های آتشفشان بسیار مدهش جنگلهای بیابان عظیم خیلی و افراست. حدود آن به - قطعه امریکا در مابین بحر محیط اطلسی و بحر محیط کبیر از جهت شمال بسوی جنوب دراز شده رفته است از جهت شمال با بحر (محیط منجمد شمالی)، از جهت شرق با (بحر محیط اطلسی)، و از جهت غرب، و جنوب با بحر (محیط کبیر) محاط و محدود میباشد.

در امریکا بقدر یکصد و چهل و هفت ملیون و کسور نفوس موجود است. که نسبت بوسعت اراضی خیلی کم شمرده میشود. قطعه امریکا در اول امر بدو قسم بزرگ جدا شده است که يك قسم آنرا (امریکای شمالی)، و دیگر آنرا (امریکای جنوبی) میگویند این دو قسم را با هم دیگر (برزخ پاناما) که (۴۵) کیلومتر و پهنائی دارد در بط داده است. و حالا

(۵۱)

برزخ پاناما را به کانال تبدیل داده اند
قطعه امریکا برنوزده مملکت تقسیم شده است که هفت آن در امریکای شمالی
ودوازده آن در امریکای جنوبی میباشد از هفت مملکتی که در امریکای شمالیست :

(اول)

مملکت (غریشلاندا) یا « گرین لیند » است که در جهت منتهای شمالی امریکا واقع
واکثر جاهاى آن در زیر بخیهای دائمی مستور است ، طرفهای شمال این مملکت
هنوز کشف نشده است این مملکت در زیر اداره دولت (دایخارک) یا « دینخارک »
است و بقدرده هزار نفوس دارد . (اوبه رین ویق) یا « اپرینوک » (قریستیا
(نهاب) یا « کرسچن هوپ » (غودهاور) یا « کداور » از شهرهای مشهور آنست

(دوم)

مملکت (الاسقا) یا « ایلاسکا » است که در جهت منتهای غرب شمالی امریکا
واقع ، و بدولت (جواهر متفقه) تابعست ، بقدر شصت هزار نفوس دارد
(الکساندر) یا « الکزیسندر » (ارقانزل) « نیوار کنجل » از شهر های
مشهور آنست .

(سوم)

مملکت (کانادا) یا « کنیدا » بنام دیگر (بریتانیای جدید) است که بدولت
(انگلیز) تابع ، و بقدر بیست و دو میلیون نفوس دارد . (که بهک) یا « کیوبک » ،
(مونتره آل ، یا « مانتر یال ») از شهر های مشهور آنست .

(چهارم)

مملکت (جواهر متفقه) است که از چهل و پنج حکومت های جمهوری
تشکل کرده ، و یک حکومت جمهوری گفته میشود . بقدر هفتاد و شش
ملیون و سه صد هزار نفوس دارد . مرکز حکومت آن شهر (واشینگتون)
است . (نیورک) یا « نیویارک » (بوستون) یا « بوستن » (فیلادلفیا) یا « فلاد
« لفیاء » (بالتیمور) اورله آن (یا « اورلیون » (شیکاگو) یا « شکاگو » ،
(سانفرانسکو) از شهرهای مشهور آنست .

(۵۲)

(پنجم)

مملکت (مکسیقا) یا مکسیکو است که از بیست و هفت حکومت های کوچک
تشکیل کرده يك حکومت جمهوری شده است . بقدر سیزده ملیون نفوس دارد
مرکز حکومت آن شهر (مکسیکو) است (یوئیل) (تامپکو) (مریدا)
از شهر های مشهور است .

(ششم)

مملکت (امریکای وسطیست) که شش حکومت های کوچک در آن موجود است
(۱) حکومت (غواتمالا) یا « نیو گواتمالا » است . (۲) حکومت (سان
سالوادور) یا « سان سالوادور » است (۳) حکومت (هندراس) یا « هندوراس »
است که مرکز حکومت آن شهر (کوسینگالبا) یا « نیگوکی کالبا » میباشد .
(۴) حکومت (نیقاراگوا) یا « نگراگوا » است که مرکز حکومت آن شهر
(ماناگوا) یا « ماناگوا » میباشد . (۵) حکومت (قوستاریکا) یا « کاستریکا » است
که مرکز حکومت آن شهر (سن ژوزه) یا « سنت جوس » میباشد .
(۶) (هندراس انگلیزی) است که يك مستعمره کوچک دولت (انگلیز)
است و مرکز اداره آن شهر (بلیز) یا « بلز » میباشد .

(هفتم)

مملکت (جزایر انقیل) است که از جزیره های کوچک و بزرگ بسیاری
تشکیل یافته است و در مابین دولتهای اروپا و امریکا تقسیم شده است . تنها
در جزیره (هائیتی) یا « هیتی » دو حکومت مستقله موجود است که یکی حکومت
(هائیتی) میباشد که مرکز اداره آن شهر (پورتو پرنس) میباشد . دوم حکومت
(دومینیک) یا « دومینکو » است که مرکز حکومت آن شهر (سن دومینیک) « سینت
دومینکو » میباشد .

از دوازده مملکتی که در امریکای جنوبی میباشد :

(اول)

مملکت (کولومبیا) یا « کولمبیا » است که از یکچند حکومت تشکیل کرده
همه کی يك حکومت جمهوری شمرده میشود . بقدر چار ملیون نفوس دارد .

(۵۳)

مرکز حکومت آن شهر (بوغوتا) یا « بگوتا » ست . (مه‌دان ، یا « مادلن » ، قولون ، قارتاژن) یا « کارمخنار » نیز از شهرهای مشهور آنست .

(دوم)

مملکت (و نه زولاه و نیز ویلا) است که بقدر دو نیم میلیون نفوس دارد . مرکز اداره آن شهر (قاراقاس) ، کاراکاس ، است (غوآیر ، یا « لاگویرا » ، الانسیا ، مارا قاییو) یا « ماراکیبو » از شهرهای مشهور آنست .

(سوم)

مملکت (نه‌ثوقوآتور) است که بقدر یک نیم میلیون نفوس دارد . مرکز اداره آن شهر [کیتو] و شهرهای مشهور آن [غوا یا کیل] یا « گویا کیل » است جزیره های [غالاپاگو] یا « کالایا گو » نیز به این مملکت تعلق دارد .

[چارم]

مملکت [پيرو] یا « پيرو » ست که چارو نیم میلیون نفوس دارد . مرکز اداره آن شهر [لیما] ، [قالاگو ، یا « کیلاو » ، کوزقو ، یا « کزکو » ، اراکیبا] یا « اری کیوبا » نیز از شهرهای مشهور آنست .

[پنجم]

مملکت [بولیویا] است که دو میلیون نفوس دارد مرکز اداره آن شهر [شوکیزاقا] و [لایاز ، پوتوزی] یا « پتوزی » از شهرهای مشهور آنست .

[ششم]

مملکت [شبلی] یا « جلی » است که بقدر سه میلیون نفوس دارد . مرکز اداره آن شهر [سانتیاگو یا « سنت یاگو »] ، و [والپاره زو ، یا « الپیزو » ، و [قونسه‌لسون ، یا « کانسپشن »] ، [ابیک] از شهرهای مشهور آنست .

[هفتم]

مملکت [ارزانتین ، یا « ارجن‌تین »] است که پنج میلیون نفوس دارد . مرکز اداره آن شهر [بونه‌ئوس آیرس یا « بونسیرز »] ، و [قوردوبا ، یا « کاردوبا »] .

(۵۴)

و [روزایو روزاریو] نیز از شهرهای مشهور آنست.

(هشتم)

مملکت [پاناغونیا و پیگونی] است که اهالی آن وحشیست و درماین حکومت شبلی، و ارژانتین تقسیم شده است.

[نهم]

مملکت [اورا غوآی و پوروگونی] است که بقدر یک میلیون نفوس دارد. مرکز اداره آن شهر (مونته ویدو و ماتی ویدو) است.

(دهم)

مملکت [پاراغواآی] یا پیراگوئی است که بقدر شصت و سی و پنج هزار نفوس دارد. مرکز اداره آن شهر [اسانسیون] یا اسن سن است.

[یازدهم]

مملکت [برزیلیا] و برازیل است. که بزرگترین حکومتهای امریکاست بقدر یازده میلیون نفوس دارد. مرکز اداره آن شهر [ریوزانهرو] و رایودی جنیرو است که بهترین بندرگاههای دنیا شمرده میشود. [سن لویز، برنامبوقو، برنمبوقو، باهیا، پارا، ماراقایا] و مارکایا نیز از شهرهای مشهور آنست.

[دوازدهم]

مملکت [کویان] و کی آنا، است که درماین دولتهای انگلیز و فرانس و فلمنک تقسیم شده است. مرکز اداره کویان انگلیزی شهر [زورژ طون] و جارج طون، و مرکز اداره کویان فرانسوی شهر [قاین] و کان، و مرکز اداره کویان فلمنکی شهر [پاراماریبو] و پیری میری بو، میباشد.

(۵۵)

(بحر های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
بحر منجمد شمالی	جهت شمالی* امریکارا احاطه کرده است
بحر بافن «پیتن»	در جهت شمال شرقی امریکاست
بحر هودسون «هدسن»	از بحر بافن پیدا شده است
بحر پرنک	در جهت غرب شمالی امریکاست
بحر محیط اطلسی	جهت شرقی* امریکارا احاطه کرده است
بحر اقیل	در جهت شرقی و از بحر محیط اطلسی پیدا شده است
بحر محیط کبیر	جهت غرب و جنوب امریکارا احاطه کرده است

(اینایهای مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
اینای پرنک	در مابین قطعه آسیا و قطعه امریکا واقعست
اینای هودسون	در جهت شمالی* بریتانیای جدیدست
اینای داوینس «دایو»	
ماجلان «مجان» و لومر	در جنوب پانا غه نیاست

(خلیجهای مشهوریکه در امریکاست)

هودسون «هدسن»	در جهت شمالی* امریکاست
سن لوران «سنت لورنس»	در جهت شرقی بریتانیای جدید است
مکسیقا «مکسیکو»	
هوند راس «هاندو»	از دریای اقیل حاصل شده است
فالیفورنیا «کالی فورنیا»	از بحر محیط کبیر حاصل شده است
توله سن	در جهت جنوب برزیلیا است

(۵۶)

(جزیره های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
غروشلاند « گرین لیند »	در بهر منجمد شمالی واقع و بدولت دانمارک تابعست
کوبا « کیوبا »	
جامایق « جیکا »	
هایتی « حیتی »	در بحر اقیانوس واقعست
دومینیک « دومنکو »	
رن شار لوت « کوین »	
شارلات « شیلوه »	در بحر محیط کبیر واقعست
ماجلان « مجلان »	
جزایر آتش « تریدل فاکو »	

(کوه های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
جبال متسلسله روشو	از متحده امریکا میکندزد و شعبه های متعدد دارد
« راکی »	
آند قوردیایه « اندیز »	در جهت غرب امریکای جنوبی از شمال بسوی جنوب دراز شده رفته است
پوپو قانه « پوپو »	کوه آتشفشانیست که در مکسیقا واقعست
کچی بیتل « کچی بیتل »	
فونوپامی « کونونیکسی »	کوه آتشفشانیست که در کولومبیا واقعست
آره کیا « ارکیویا »	کوه آتشفشانیست که در مملکت پرو واقعست

(کوه های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
دب کبیر « کریتیر »	در بریتانیای جدید است
اسفلاو « ملبو »	
وینینگ « وینی پک »	

(٥٧)

سو به ریو سو پی ریو	در متحده امریکا
میشیگان « مشنکن »	
اونتاریو « انتریو »	
نیقاراگوا « نکر آگوا »	در امریکای وسطیست
تیسیتقا « تنکا »	در مابین پرو و لویو یاست
لوس باتوس « باتوس »	در جنوب بره زبلیاست

نهرهای مشهوریکه در امریکا است

نامهای شان	کیفیت های شان
یوقون « یو کان »	به بحر هرنک میرزد
ما کنزی « میکنزی »	به بحر منجمد شمالی میرزد
نلسون « نیلسن »	به خلیج هو دسون میرزد
سن لوران « سنت لارنس »	به بحر محیط اطلسی میرزد
میسسی « مسپی »	به خلیج مکسیقا میرزد
ریو غران	
فولورادو « کولوربدو »	در خلیج کالیفور نیامیرزد
اوره نوک « اوری نوکو »	در بحر ایتل میرزد
آمازون « آمیزن »	
توکانز « توکننس »	در بحر محیط اطلسی میرزد
لا پلاتا	

(سوالهای امتحان)

در امریکا چسان قطعه است	در مملکت کوپان چند حکومت
حدود امریکارا بیان کنید	ابنای هرنک کدام طرفست
در امریکای شمالی چند مملکت است	نهر آمازون در کجا میرزد
در امریکای جنوبی چند مملکت است	ابنای ماجلان کجاست
مقدار نفوس و شهرهای مشهور انهارا بیان کن	خلیج هو دسون در کدام طرفست

(٥٨)

نقشه قطعه آمریکا

بنام دیلر
اوقیا نوسیه اوشی نیا ،

قطعه (اوسترالیا) بنام دیلر (اوقیا نوسیا) در جهت جنوب شرقی
(قطعه آسیا) ، و در جهت غربی* (قطعه امریکا) و در مابین بحر محیط کبیر
و بحر محیط هندی سر کب از بسیار جزیره های کوچک و بزرگی میباشد .
یعنی اینقطعه عبارت از یک پاره خشکه بزرگی نیست بلکه از جزیره های کوچک
و بزرگ بسیاری جمع آمده که همه آنها قطعه (اوسترالیا) میگویند .
این قطعه بر چهار قسم جدا شده است که آنها را (مالیزیا) ، (ملیشیا) ، (مالانیزیا)
(ملنیشیا) ، (پولینیزیا) ، (بولن ایشیا) ، (مبقرو نیا) ، (مکرو نیشیا) ،
میگویند که مقدار نفوس همه این اقسام بقدر چهل و پنج میلیون نفوس می آید .
(قسم اول)

جزیره های (مالیزیا) است که اکثر آنها کوهستان بسیار بلند و کوه های
انفشان آنها از همه دنیا افزونتر است جزیره های مالیزیا در مابین بحر محیط کبیر
و بحر محیط هندی واقع ، و سر کب از جزایر مجتمعه یعنی چند جزیره های بهم
تزدیک (صوند ، سندا ،) و (مولوک ، ملاکا ،) و (فلپین ، فلپاین ،)
و جزیره (بورنه نو ، بورنیو ،) و (سالهپ ، سیلیبیر) میباشد . مشهور
ترین جزایر مجتمعه (صوند) عبارتست از جزیره (صوماترا ، سمارا ،)
(بانقا) ، (بیلتون) ، (جاوا) ، (صو مباوا ، مباوا) ، (تیمور) .
بحر جهت شرقی جزیره تیمور که مال دولت (پورتگیز) است دیگر همه جزایر
مجتمعه صوند زیر اداره دولت (فلمنک) یعنی هالند میباشد در جهت غرب شمالی
جزیره (صوماترا) یک حکومت اسلامی نیز موجود است که آنها حکومت
(آچه) میگویند . اهالی جزیره جاوانیز همه کی اسلامست

(٦٠)

جزایر مجتمعہ (مولوک) نیز سراسر مال دولت فلمنک است . و جزیرہ
ہای (فلپین) در زیر ادارہ دولت متحدہ امریکا میباشد .

جزیرہ (بورنئو) خیلی بزرگ یک جزیرہ است کہ اہالی آن ہمہ کی
بدین مبین اسلام مشرف میباشند . قسم اعظم این جزیرہ در زیر ادارہ دولت
فلمنک است .

جزیرہ (سالو) نیز یک جزیرہ بزرگ سہ شاخہ است کہ این جزیرہ
نیز کاملاً در زیر ادارہ دولت فلمنک میباشد .

(قسم دوم)

جزیرہ ہای (مالانیزیا) است . مشہور ترین جزیرہ ہای مالانیزیا جزیرہ
(اوسترالیا) میباشد کہ بسبب بزرگی کہ دارد تمام این قطعہ بنام آن جزیرہ
یاد میشود . جزیرہ اوسترالیا را (فلمنک جدید) نیز میگویند . بزرگی جزیرہ
اوسترالیا نزدیک بہ بزرگی قطعہ (اروپا) می آید . این جزیرہ در زیر ادارہ
دولت انگلیز است کہ مرکز ادارہ آن شہر (سیدنی) سدنہ) میباشد .
ملبورن ، ایدل ، ادلاید نیز از شہرہای مشہور است .

(تاسمانیا ، تسمانیا) ، (زولاند جدید ، نیوزیلند) ، (کینہ جدید
& نیو گنی) ، (ہسمارق) ، (سالامون ، سلومن) ، (قالہ دونیای جدید
& نیو کیلی دنیا) ، (فیجی ، فچی) ، (ہرید جدید ، نیو ہریدیز)
نیز از جزیرہ ہای مشہور قسم مالانیزیاست کہ تاسمانیا ، وزہ لاند جدید ،
وفیجی نیز در زیر ادارہ انگلیز ، و جزیرہ ہای سالامون ، و ہسمارق در زیر
ادارہ دولت (المان) ، و قالہ دونیای جدید در زیر ادارہ دولت (فرانس)
میباشد جزیرہ کینہ جدید کہ بعد از اوسترالیا بزرگترین جزیرہ ہاست در مابین
دولت ہای انگلیز ، و المان ، و فلمنک تقسیم شدہ . جزیرہ ہای ہرید جدید
بدست مرد مان وحشی خود انہاست

(قسم سوم)

جزیرہ ہای (میقرونیزیا ، مائی کرویشیا) ست کہ مشہور ترین انہا
(ماریان ، میرین) ، (باللاو ، پیلو) ، (قارولین) ، (مارشال) ،
(زیلبرت ، کلبرت) میباشد . بجز جزیرہ ہای زیلبرت کہ مال دولت انگلیز
است دیگر ہمہ جزایر این قسم از دولت المانیا است

(٦١)

(قسم چارم)

جزیره های (پولینیزیا ، بولن ایشیا ،) است که مرکب از جزیره های
 (صاندو ویچ ، سندویچ ،) ، (اسپوراد ، سپردس ،) ، (فونیکس ، فلیکس)
 (نو که لاو) ، (سامو آ و سموا) ، (سوسیته ، سوسایچی) ، (مارکیز
 ، مارکی دی ساس) ، (توموتو) ، (قوق ، کک) ، (توبو آی) ،
 (کرماندک ، کرماندک) میباشند .

جزیره های صاندوویچ در زیر اداره دولت امریکا و جزیره های اسپوراد
 (قوق ، کرماندک ، فونیکس ، تو که لاو در زیر تصرف دولت انگلیز . و
 جزیره های سامو آ در زیر تصرف امریکا ، آلمانیا ، و جزیره های سوسیته ،
 مارکیز ، توموتو ، توبو آی مال دولت فرانسه است .

سوالهای امتحان

قطعه اُ استرالیا در کدام سمت کره زمینست
 بر چند قسم منقسمست .

جزیره اُ استرالیا در کدام قسمست

جزیره های صوند مان کدام دولست

حکومت اسلامی آچه در کدام جزیره است

کوه های آتشفشان در کدام جایشتر است

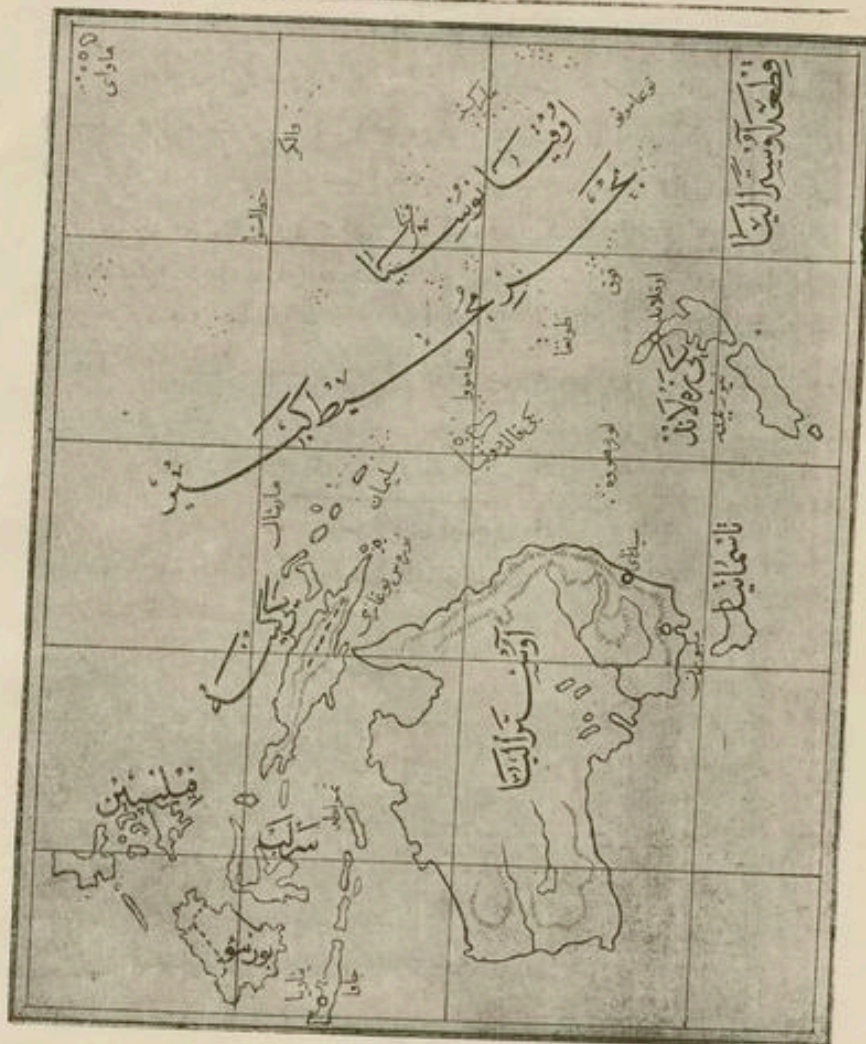
مرکز حکومت جزیره اُ استرالیا چه نام دارد

جزایر هبرید جدید بدست کیست

جزایر قسم میقرو نژیا در زیر اداره کدام دولست

(٦٢)

نقشه استرالیا

(٦٣)

جدول جهان نما

از

محمود حسینی

فی دار السلطنة کابل

{ بسمه الکریم }

بسیار ترقیانوای اعلیحضرت بادشاه معارف اکتشاف معظم ، شهریار
عجوب القلوب مکرم متبوع مقدس بادانش و دین (سراج الملة والدين) برای
تدریس علم جغرافیای شاگردان سال اول مکتب فیوضات مکسب (حربیه سراجیه)
یک اثر ناچیزانه را بنام (مختصر جغرافیا) ترتیب و تالیف کرده کسب فخر
و شرف نمودم . بعد از آن برای ترشید و تسهیل معلومات اولاد وطن این اثر مختصر
دیگر را بنام (جدول جهان نما) بران ضم و علاوه کرده عرض خدمت میورزم :

(٦٤)

﴿ متره ، کیلومتره ، ﴾

(کیلومتر مربع)

(متر) عبارت از کثر فرانسویست که اکثر دولتها بغیر از دولت انگلیز
 انرا در حساب پیمایشهای مساحت سطحها استعمال مینمایند. یک متره برده (دسیمتره)
 وهر د سیمتره برده (سانتیمتره) ، وهر سانتیمتره برده (ملیمتره) تقسیم شده
 است هزار (متره) را یک (کیلومتره) اعتبار کرده اند . . (کیلومتر مربع)
 است که چار طرف داشته باشد ، و از هر طرف هزار هزار متره باشد .
 ذات مراحم صفات اعلی حضرت شهر یاری مقیاس پیمایش دولت علیه خداداد
 افغانستان را نیز بنفس نفیس شاهانه خود شان اصلاح و تقریباً به متر فرانسوی
 (کر شاه) ایجاد فرموده اند که یک کثر برده (مت) ، وهر مت برده (گت)
 وهر گت برده (نک) تقسیم شده است .
 انشاء الله قریباً این اختراع بر گزیده شاهانه رسماً بموقع مداول پیمایشها
 گذاشته خواهد شد .

(٦٥)

جدول عمومی قطعات خنسه

نامهای قطعه ها	مساحت سطح به پیمایش فراخی هر قطعه به حساب کیلو متر مربع	مقدار نفوس شان	بر هر کیلو متر مربع چند نفر میرسد
اوردیا	۹,۹۱۳,۴۰۰	۳۹۸,۵۰۶,۰۰۰	۴۰
آسیا	۴۴,۳۰۹,۸۰۰	۸۱۹,۵۵۶,۰۰۰	۱۸
افریقا	۲۹,۸۲۰,۲۰۰	۱۴۰,۷۰۰,۰۰۰	۵
امریکا	۴۲,۱۰۶,۰۰۰	۱۴۴,۲۰۹,۰۰۰	۳
اوسترالیا	۸,۹۵۸,۰۰۰	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	از ۱ کمتر

جمع همه ۱۳۵,۱۰۷,۴۰۰ ۱۵۴,۷۹۷,۱۰۰
 سر جمع بر همه قطعات زمین بر هر کیلو متر مربع از (۱۱) نفر چیزی بیشتر میرسد

(جدول تقسیم نفوس روی زمین بر ادیان)

ادیان	نفوس
دین مبین محمدی صلی الله علیه وسلم	۳۱,۰۰۰,۰۰۰
کاتولیک	۲۶,۰۰۰,۰۰۰
عیسوی پروتستان	۱۸۵,۰۰۰,۰۰۰
آرثودوکس	۱۲۵,۰۰۰,۰۰۰
موسوی - یعنی یهودی	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
هندو	۳۲,۰۰۰,۰۰۰
مشرک بودا و شیواست و غیره	۳۰۹,۰۰۰,۰۰۰
مجموعی	۹۰,۰۰۰,۰۰۰
جمع همه	۱,۵۰۹,۰۰۰,۰۰۰

(٦٦)

جدول مساحت سطحیه ، و مقدار نفوس ، و نام پایتختها ،

و مقدار نفوس پایتخت های دولتهای اروپا

نامهای حکومتها	مساحت سطحیه ملكشان بحساب كيلومتر مربع	مقدار نفوس نامهای پایتخت های شان	نفوس پایتختها
مملوكت عليه عايله	٧٧١٦٨٣٠	استانبول	١٢٢٥٠٠٠
قرالى يونانستان	٢٤٦٧٩	آتنه	١١١٤٨٠
برقلى قره طاغ	٩٠٨٠	جنتيه	٤٠٠٠
قرالى صربستان	٤٨٣٠٣	بلغراد	٦٠٠٠٠
رومانيا	١٣١٠٢٠	بكرش	٢٨٠٠٠٠
ايتاليا	٢٨٦٦٨٣	روما	٥١٢٠٠٠
اسپانيا	٤٩٧٣٤٤	مادرید	٥٠٠٠٠٠
قرالى پورتگال	٩٢٦٠٠	ليزبون	٣٠٨٠٠٠
دولت جمهورى فرانس	٥٣٦٤٠٨	پاریس	٢٧١٤٠٠٠
جمهورى اسويچرم	٤١٢٤٦	برن	٦٦٢٨٠
قرالى بلژيك	٢٩٤٥٦	روكسل	٥٧٠٠٠٠
فلانك	٢٣٠٠٠	آمستردام	٥٣٠٠٠٠
ايمپراطورى المانيا	٦٢٤٥٠٠	برلین	١٩٠٠٠٠٠
ايمپراطورى استريا	٦٢٥٥٠٠	ویانا	١٦٧٤٩٠٠
قرالى انگلنز	٣١٤٣٣٩	لندن	٤٥٣٦٠٠٠
قرالى دانمارك	٣٩٨٩٥	قوبنهاگ	٤٨٠٠٠٠
قرالى اسويج نوروج	٧٧٦٠٠٠	استقوهولم	٣٠٣٠٣٠٠
ايمپراطورى روس	٥٠٥١٥٠٥٧	سن پترزبورگ	١٤٣٠٩٣٠

(۶۷)

جدول مساحه سطحیه و مقدار نفوس ، و نام پایتخت های
دولتهای مستقل قطعه آسیا ، عمالیکه سراسر در زیر تصرف دولتهای اوروپا
در آسیا است داخل این جدول نیست

نامهای حکومتها	مساحه سطحیه کتاب کیلومتر مربع	مقدار نفوس	نام پایتختها	مقدار نفوس
افغانستان (۱)	۵۵۸۱۰۰۰	۵۰۵۰۰۰۰۰۰	کابل	۸۰۰۰۰۰
ایران	۱۰۶۵۵۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰۰۰۰	طهران	۲۵۰۰۰۰۰۰
بلوچستان	۳۱۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰۰	کلات	۱۳۰۰۰۰۰
بخارا	۲۰۵۰۰۰۰۰	۱۱۲۵۰۰۰۰۰	بخارا	۷۰۰۰۰۰۰
خیوه	۶۰۰۰۰۰۰	۶۷۰۰۰۰۰۰۰	خیوه	۳۰۰۰۰۰۰
بنیال	۱۵۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰	قائمآندو	۵۰۰۰۰۰۰
بوتان	۳۴۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	تاسی سیدون	نامعلوم
مالاقه	۹۰۰۰۰۰۰	۱۱۲۵۰۰۰۰۰۰	سیدکابور	۱۸۰۰۰۰۰۰
قلمبوج	۱۰۵۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰	بنوم بن	۳۵۰۰۰۰۰
انام	۵۳۰۰۸۸۰	۶۰۰۰۰۰۰۰۰	هونه	۳۰۰۰۰۰۰
سیام	۶۷۷۰۰۰۰۰	۶۰۲۳۰۰۰۰۰	باتقوک	۶۰۰۰۰۰۰۰
چین	۱۱۰۱۲۶۰۰۰۰	۳۳۳۱۳۳۰۰۰۰	پکین	۱۶۵۰۰۰۰۰۰
قوره	۲۲۰۰۰۰۰۰	۷۰۵۰۰۰۰۰۰	سه نول	۲۰۰۰۰۰۰۰
ژاپونیا	۴۱۷۰۰۰۰۰	۴۶۰۵۲۰۰۰۰۰	توکیو	۱۴۴۴۰۰۰۰

(۱) از کتابی که ما اقتباس کرده ایم مساحه سطحیه و مقدار نفوس افغانستان را
همینقدر نوشته اند . ولی حقیقت اصلی آن معلوم نیست .

(٦٨)

جدول مساحت سطحیه و مقدار نفوس و نامهای پانچنها

و مقدار نفوس پانچهای قطعه افریقا

اسامی حکومتها	مساحت سطحیه	مقدار نفوس عمومی	مقدار نفوس پانچ
فاس	۸۱۲,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰
ایریا	۸۵,۳۵۰	۱,۴۱۸,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
اشانی	۱۸۷,۹۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰
داهومه	۱۵۷,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۰۰۰
ماسینا	۱۳۵,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰
بامارا	۲۸۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
سوقوطو	۴۴۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰
بورنو	۱۴۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰
وادای	۴۴۴,۰۰۰	۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
باغیرمی			نامعلوم
قونفو	۲,۲۵۲,۷۸۰	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	بوما
اورائر	۱۳۱,۰۷۰	۲۰۷,۵۰۰	بلو مقونتن
ترانسوال	۳۰۸,۵۶۰	۸۶۷,۵۰۰	پرم توری
زنکبار	۲۳,۲۶۰	۳۰,۰۰۰	زنکبار
جیستان	۵۴,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	آدیس آبابا

(۶۹)

جدول مساحت سطحیه و مقدار نفوس و نامهای مراکزهای حکومت
و نفوس مراکزهای حکومت قطعه امریکا

مقدار نفوس	بایختها	مقدار نفوس	مساحت سطحیه		نامهای حکومت
			مربع	مربع	
۲۷۰۰۰۰۰	واشنگتون	۷۱۰۳۰۰۰۰۰	۹۰۲۱۲۰۳۰۰		متحده امریکا
۳۵۰۰۰۰۰	مکسیکو	۱۳۰۵۰۰۰۰۰	۱۰۹۴۶۰۵۰۰		مکسیقا
۷۰۰۰۰۰	غواتمالا	۱۰۳۶۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۱۰۰		غواتمالا
۵۰۰۰۰۰	سان سالوادور	۸۰۰۰۰۰۰	۲۱۰۰۷۰		سان سالوادور
۱۴۰۰۰۰	نیکاراگوا	۴۰۰۰۰۰۰	۱۱۲۰۱۲۰		هوندوراس
۴۵۰۰۰۰	کوستاریکا	۵۵۰۰۰۰۰	۱۲۳۰۹۵۰		نیقاراگوا
۲۵۰۰۰۰	پاناما	۲۶۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰		کوستاریکا
۹۶۰۰۰۰	کولمبیا	۳۸۸۰۰۰۰۰	۱۰۳۳۰۰۰۰۰		کولمبیا
۷۲۰۰۰۰	ونزوئلا	۲۳۲۳۰۰۰۰	۱۰۰۴۴۰۰۰۰		ونزوئلا
۸۰۰۰۰۰	کینو	۱۰۵۰۰۰۰۰۰	۳۰۷۰۲۴۳		نیکوآر
۱۰۲۰۰۰۰	لیبا	۴۳۰۰۰۰۰۰	۱۰۱۳۷۰۰۰۰		پرو
۵۲۰۰۰۰۰	ریو دویانیرو	۱۵۰۰۰۰۰۰۰	۸۰۳۳۷۰۲۰۰		پرو
۲۴۰۰۰۰۰	شوکیزا	۲۲۷۰۰۰۰۰۰	۱۰۳۳۰۰۰۰۰		بولیویا
۲۰۰۰۰۰۰	اسانیتاگو	۳۴۳۰۰۰۰۰	۷۵۳۰۰۰۰۰		شیلی
۴۵۰۰۰۰۰	سونسیون	۵۳۰۰۰۰۰۰	۲۵۳۰۰۰۰۰		پاراگوای
۱۷۵۰۰۰۰۰	مونته ویدو	۸۲۵۰۰۰۰۰	۱۸۶۰۹۲۸		اوراگوای
۷۰۰۰۰۰۰۰	نوتوس ایرس	۵۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۰۸۷۷۰۴۰۰		ارژانتین
۶۰۰۰۰۰۰	پورتو پرنس	۹۶۰۰۰۰۰۰	۲۸۰۶۷۶		هایتی
۲۰۰۰۰۰۰	سن دومینیک	۲۷۰۰۰۰۰۰	۴۸۰۵۷۷		سن دومینیک

جدول مساحت سطحیه و مقدار نفوس و مقدار حکومتها و مقدار نفوس حکومتها که در او سترالیت

مقدار نفوس	شهرها	مقدار نفوس	مساحت سطحیه		نامهای حکومتها
			مربع	مربع	
۳۵۰۰۰۰۰	اچه ..	۵۲۶۰۰۰۰۰	۵۳۰۲۲۲		اچه
۳۰۰۰۰۰۰	برونی	۶۰۰۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰		برونی
۱۰۰۰۰۰۰	نوقوالوفا	۲۱۰۰۰۰۰	۹۹۷		طوانا

(۷۰)

جدول ممالك اوروپا که در هر ملك بر هر كيلومتر مربع چند نفر ميوسد

نامهای ممالك	مساحت سطحه	بر هر كيلومتر مربع چند نفر ميوسد
اوروپای عثمانی	۲۹۹۰۰۳۷	۳۶
يونانستان	۶۴۰۶۷۹	۲۷
قره طاغ	۹۰۰۷۰	۲۵
صربستان	۴۸۰۳۰۳	۵۲
رومانيا	۱۳۱۰۰۲۹	۴۵
ایتاليا	۲۸۶۰۶۸۳	۱۱۳
اسپانيا	۴۹۷۰۲۴۴	۳۶
پورتگال	۹۲۰۶۰۰	۶۱
فرانس	۵۳۶۰۴۰۸	۷۴
اسويجره	۴۱۰۲۴۶	۸۵
بلژیک	۲۹۰۴۵۶	۲۱۲
فلمنک	۳۳۰۰۰۰	۱۵۸
المانيا	۵۴۰۰۷۰۰	۱۰۴
اوستريا	۶۲۵۰۵۰۰	۷۲
انگلینز	۳۱۴۰۳۳۹	۱۳۱
دانمارک	۳۹۰۶۶۵	۲۶
اسويج نورويج	۷۷۶۰۰۰۰	۹
روس	۵۰۰۵۹۵۰۰۵۷	۲۱

جدول شهرهای بزرگ روی زمین که نفوس شان از پنجصد هزار بیشتر است

نام شهر	موقع آن	مقدار نفوس
لندن	در انگلستان	۴۰۷۰۵۰۷۳۱
پتورک	در متحده امریکا	۲۰۷۱۶۰۱۳۶
پاریس	در فرانس	۲۰۷۱۳۰۰۶۸
فانتلون	در چین	۲۰۵۰۰۰۰۰۰

(٧١)

٢٠٠٤٠٠٠٠٠	در المانیا	برلین
١٠٨٧٢٠٨٨٠	در متحده امریکا	شیکاگو
٢٠٨١٦٠٣٠٣	در اوستریا	ویانه
١٠٦٥٠٠٠٠٠	در چین	پکن
١٠٤٤٠٠١٢١	در ژاپن	توکیو
١٠٣٣٩٠٣٧٥	در روس	پتر-بورغ
١٠٣٦٧٠٧١٦	در متحده امریکا	فیلادلفیا
١٠٢٢٥٠٠٠٠٠	در دولت علیه عثمانیه	استانبول
١٠٠٣٨٠٥٩١	در روس	موسقوا
١٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	سیافشان
١٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	جانبجاو
١٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	سینغان
١٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	تیهن چین
٩٠٨٠٤٩٢	در آرانسین امریکا	بوشوس آپرس
٨٧٠٠٠٠٠٠٠	در چین	هاتقاو
٨٤٧٠٧٩٦	در هندوستان	کلکته
٨٢١٠٢٣٥	در ژاپن	اوزاا
٧٧٦٠٠٠٠٠٦	در هندستان	بمبئی
٧٧٢٠٨٥٢	در المانیا	هامبورغ
٧٦٠٠٤٢٣	در انگلستان	غلاسقوو
٧٣٢٠٠٠٠٠٠	در مجارستان	بوداپشت
٧١٦٠٨١٠	در انگلستان	لیورپول
٧٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در برزیلیا	ریودو ژانیرو
٨٥٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	هانغ جاو
٦٥٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	قوجاو
٦٣٨٠٢٠٨	در روس	وارشاو
٦٢٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در چین	شانغهای
٦١٢٠١٧٩	در متحده امریکا	سن لوی
٦٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠	در سیام	بانقوئی

(۷۲)

۵۹۴۰۶۱۸	در متحده امریکا	پوستون
۵۸۰۰۰۰۰	در بلژیک	پروکسل
۵۶۵۰۱۸۱	در دولت علیه عثمانیه	قاهره مصر
۵۶۳۰۵۴۰	در ایتالیا	نابولی
۵۶۲۰۰۰۰	در المانیا	مونینگ
۵۰۳۰۴۸۶	در انگلستان	مانچستر
۵۴۶۰۵۳۴	در فلانک	امستردام
۵۳۹۰۵۸۵	در اسپانیا	مادرید
۵۳۳۰۰۲۹	در انگلستان	برمنگام
۵۳۳۰۰۰۰	در المان	درسد
۵۳۳۰۰۰۰	در اسپانیا	مارسلونا
۵۳۱۰۳۱۳	در متحده امریکا	بالیمور
۵۳۰۰۷۲۳	در مکسیکو	مکسیکو
۵۰۹۰۳۴۶	در هندستان	مادراس
۵۰۸۰۶۱۰	اوشترالیا	سیدنی
۵۰۲۰۱۱۰	اوشترالیا	ملبورن
۵۰۰۰۰۰۰	در چین	سوجاو
۵۰۰۰۰۰۰	در چین	نانکینگ

خاتمه و اعتذار

جدول جهان نما را انشاء الله در ثانی بیشتر ازین وسعت داده خیلی مکمل یک اثری بوجود آورده خواهد شد. درینوقت برای نمونه و اتخاذ سلیک بهین قدر اکتفاورزیدیم.

چون من جلیل جغرافیا را این مولف عاجز درمکتهای تحصیل کرده ام از انسیب اصطلاحات جغرافی و انسانی شهرها را به ان اصول و قاعده متداوله مکتهای منجما نوشته ام. حال آنکه در (مکتب مبارکه حبیبیه) شاگردان وطن عزیز ما جغرافیا را به اصول متداوله مکتهای هند تحصیل میکنند لهذا برای آنکه اعتناء حاصل نشود اکثر اسامی را بواسطه محرران اداره ارجدان عبدالمهدی خان و عبد الرحمن خان که از تحصیل یافتگان مکتب حبیبیه میباشد تا به درجه ممکن به اصول متداوله مطروحه تطبیق دادیم. و هر دو اصطلاح اسامی را نوشتم. نقشه قطعات بحکانه زمین و کره بحسه و کره مسطحه را نیز تشریف چیره دستی میرزا محمد جعفر خان قندهاری که سرپرست کارهای اخبار ما در مطبعه میباشد ساختیم. امید است که این هدیه عاجزان سراج الاخبار افکاره موجب استفاده ابتدائی قارئین گرام گردد. و اگر قصور و نقصانی بینند نظر خطا پوش آریاب عرفان آنرا عفو فرمایند.

(محمود طرزی)

اعلان

از اداره

کتاب سال اول سراج الاخبار افغانستانیه مجلد

کتاب سال دوم . . . مصور مجلد

کتاب سال سوم . . . مصور مجلد

کتاب سال چهارم مصور مجلد

علم و اسلامیت

آیا چه باید کرد؟

ادب در فن

توحید

مختصر جغرافیای عمومی

این کتابهای فوق در اداره موجود است . هر کس که آرزوی

خریداری آنها داشته باشد به اداره مراجعت کند .

از مطبعة عنایت

قیمت رویه کاپی

- ۲ سیاحت در دورا دور زمین بهشتاد و روز مجلد
۲ سیاحت در چو هوا مجلد
۴ سیاحت در زیر بحر مصور مجلد
۲ از هر دهن سخنی و از هر چین سنی مجلد
۲ روضه حکم مجلد
۲ براکنده مصور مجلد
۶ جزیره پنهان مصور مجلد

هر کس که آرزوی خریداری این کتابهای مافوق را داشته باشد از خود مطبعة عنایت در ده افغانان از نزد عبد الرزاق سر مرتب و از دکان باز محمد کتاب فروش در بازار ارلک و از دکان حاجی غلام محمد خان تاجر کتب متصل مدرسه شاهی قیمتهای معینش خریداری کرده میتوانند و اگر از خارج افغانستان آرزوی خریداری کتابهای مافوق را بکنند باید در - اج الاخبار افغانیه بخاره کنند.

